

Bruselj, 24. junij 2026
(OR. en)

10464/26

Medinstitucionalna zadeva:
2025/0543 (COD)

RECH 278
COMPET 761
IND 409
MI 625
EDUC 267
TELECOM 311
ENER 392
ENV 719
CLIMA 325
AGRI 492
TRANS 415
SAN 474
BIOTECH 78
CADREFIN 288
CODEC 1162

DOPIS O TOČKI POD „A“

Pošiljatelj:	Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	Svet
Zadeva:	Sveženj Obzorje Evropa: okvirni program za raziskave in inovacije za obdobje 2028–2034 Okvirni program ter pravila za sodelovanje v njem in razširjanje njegovih rezultatov – delni splošni pristop

Pošiljamo vam revidirano besedilo predsedstva.

Vsi referenčni zneski bodo določeni, ko se bodo zaključila pogajanja o večletnem finančnem okviru.

Določbe v oklepajih so izključene iz delnega splošnega pristopa.

Predlog

UREDBA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

o vzpostavitvi okvirnega programa za raziskave in inovacije Obzorje Evropa za obdobje 2028–2034, določitvi pravil za sodelovanje in razširjanje rezultatov ter razveljavitvi Uredbe (EU) 2021/695

(Besedilo velja za EGP)

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti člena 173(3), člena 182(1), člena 183, člena 188, drugi pododstavek, in člena 322(1), točka (a), Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora¹,

ob upoštevanju mnenja Odbora regij²,

ob upoštevanju mnenja Računskega sodišča (1),

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom,

¹ UL C [...], [...], str. [...].

² UL C [...], [...], str. [...].

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Cilj Unije je okrepiti njene znanstvene in tehnološke temelje s krepitvijo evropskega raziskovalnega prostora (ERA), v katerem raziskovalci, znanost in tehnologija prosto krožijo, spodbujati njeno večjo konkurenčnost, vključno z industrijo, hkrati pa pospeševati vse raziskovalne in inovacijske dejavnosti za izpolnjevanje strateških prednostnih nalog in zavez Unije, katerih končni cilj je krepitev miru, njenih vrednot in blaginje njenih narodov. Pri tem bi moral nadaljnji razvoj ERA prispevati k učinkovitemu zagotavljanju prostega pretoka znanja, raziskav in inovacij kot „pete svoboščine“ Unije.
- (2) Da bi Unija zagotovila znanstveni, tehnološki, gospodarski, okoljski in družbeni učinek ter da bi dosegla čim večjo dodano vrednost svojih naložb v raziskave in inovacije, bi morala vlagati v raziskave in inovacije prek programa Obzorje Evropa – okvirnega programa za raziskave in inovacije za obdobje 2028–2034 (v nadaljnjem besedilu: program), ki naj bi okrepil vodilni položaj in odličnost na področju znanosti in tehnologije, konkurenčnost, odpornost in suverenost, trajnostnost in socialno kohezijo.
- (2a) Program bi moral podpirati ustvarjanje, boljše širjenje in prenos odličnega znanja, inovacij in tehnologij v Uniji, spodbujati poklicne poti v raziskovanju, privabljati in zadržati talente na vseh ravneh in prispevati k polni vključenosti nabora talentov Unije, olajševati sodelovalno povezovanje in krepiti učinek raziskav in inovacij pri oblikovanju, podpiranju in izvajanju politik Unije, podpirati in krepiti uveljavljanje in uvajanje inovativnih in trajnostnih rešitev v Uniji ter obravnavati evropske in svetovne izzive v sinergiji z Evropskim skladom za konkurenčnost. Pozornost bi bilo treba nameniti posebnih potrebam, ki izhajajo iz geopolitičnih izzivov.
- (3) [Program bi moral biti tesno povezan z Uredbo (EU) [XXX]* Evropskega parlamenta in Sveta [Evropski sklad za konkurenčnost]³ z umestitvijo raziskav in inovacij v središče gospodarske in naložbene strategije Unije.]

³ UL C [...], [...], str. [...].

- (4) Unija bi si morala poleg tega prizadevati za odpravo neenakosti in spodbujanje raznolikosti, vključevanja in enakosti med spoloma ter za boj proti diskriminaciji v skladu s členoma 8 in 10 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) ter Listino Evropske unije o temeljnih pravicah.
- (4a) Program bi moral dejavno spodbujati uporabo rezultatov javno financiranih raziskav in znanstvenih dokazov v postopkih oblikovanja politik na vseh ravneh ter tako spodbujati javne politike, ki temeljijo na dokazih. Poseben poudarek bi moral biti na zagotavljanju, da so znanstvena spoznanja dostopna in relevantna za odločevalce in državljane.
- (4b) Program bi moral spodbuditi vključevanje družboslovja in humanistike z upoštevanjem njunih vidikov v vseh komponentah in v vseh fazah načrtovanja ter s pravočasnim spremljanjem družboslovja in humanistike v financiranih raziskovalnih in inovacijskih dejavnostih ter poročanjem o tem.
- (5) Nedavne izkušnje v hitro spreminjajočem se gospodarskem, socialnem in geopolitičnem okolju kažejo potrebo po prožnejšem večletnem finančnem okviru in programih porabe Unije. V ta namen in v skladu s cilji programa bi bilo treba pri financiranju ustrezno upoštevati spreminjajoče se potrebe politike in prednostne naloge Unije, kot so opredeljene v ustreznih dokumentih, ki jih objavi Komisija, resolucijah Evropskega parlamenta in sklepih Sveta, hkrati pa zagotoviti zadostno predvidljivost za izvrševanje proračuna.
- (6) Pravila za sodelovanje in razširjanje rezultatov v okviru programa, vključno s postopki ocenjevanja, so zasnovana tako, da še dodatno poenostavijo dostop, povečajo odprtost in zagotovijo čim večji učinek financiranja s sredstvi Unije. Nacionalne kontaktne točke bi morale odigrati ključno vlogo pri poenostavitvi dostopa in povečanju odprtosti z usmerjenim komuniciranjem in razširjanjem rezultatov v okviru Obzorja Evropa med potencialnimi vložniki, tudi novimi udeleženci in novimi ciljnimi skupinami, s čimer bi prispevale k vključujoči udeležbi in večji kakovosti predlogov. Komisija bi morala podpirati mrežo nacionalnih kontaktnih točk in z njo sodelovati, da bi izboljšala skladnost in učinkovitost storitev po vsej Uniji.

- (7) Program bi moral prispevati k večanju javnih in zasebnih naložb v raziskave in inovacije v državah članicah, s čimer bi pripomogel doseči cilj, da bi skupne naložbe v raziskave in razvoj znašale vsaj 3 % bruto domačega proizvoda (BDP) Unije, ter prispeval k odpravi inovacijske vrzeli v Uniji in v primerjavi s svetovnimi konkurenti. Naložbe držav članic v raziskave in inovacije bi bilo treba oceniti s pomočjo okvira za usklajevanje ekonomskih, proračunskih, zaposlitvenih in socialnih politik v Uniji – procesa evropskega semestra. Za dosego tega cilja bi morale države članice in zasebni sektor program dopolniti z lastnimi okrepljenimi naložbenimi ukrepi na področju raziskav, razvoja in inovacij. Unija dosega stalen napredek pri povečevanju naložb v raziskave in razvoj, vendar zaostaja za drugimi svetovnimi vodilnimi državami. Z zgoraj navedenim ciljem 3 %, določenim pred več kot dvema desetletjema, je bil priznan pomen raziskav in razvoja kot temelja na znanju temelječe družbe in ključnega gonila dolgoročne gospodarske rasti, produktivnosti in svetovne konkurenčnosti. Čeprav je cilj spodbudil različne države članice k določitvi lastnih ciljev intenzivnosti raziskav in razvoja, še vedno obstajajo velike razlike, saj je le malo držav članic doseglo ali preseglo svoje naložbene ambicije.
- (8) Pri klasifikaciji dejavnosti na področju raziskav in inovacij glede na raven njihove tehnološke zrelosti, razvijanja proizvodov in predstavitvenih dejavnosti ter pri opredeljevanju vrst ukrepov, ki so na voljo v razpisih za zbiranje predlogov, bi bilo treba, kjer je to ustrezno, upoštevati opredelitve pojmov, ki jih je v zvezi z ravno tehnološke pripravljenosti (TRL) oblikovala OECD. Nepovratnih sredstev ne bi smeli dodeljevati za ukrepe, pri katerih dejavnosti presegajo TRL 8.

- (9) Evropska partnerstva so ključni instrument za izvajanje prednostnih nalog Unije na področju raziskav in inovacij. Področja za evropska partnerstva bi morala biti opredeljena na podlagi smernic Sveta ali, kadar je ustrezno, svetovalnih teles Sveta. Da bi odpravili razdrobljenost in prekrivanja, bi morala evropska partnerstva uporabljati strateški pristop, ki temelji na portfeljih, s čimer bi povečala skladnost, zagotovila dopolnjevanje in optimizirala izkoriščanje sredstev Unije. Države članice bi morale imeti pomembno vlogo pri določanju, izbiranju in razvoju portfelja evropskega partnerstva ter pri njegovem izvajanju. Določanje portfelja bi bilo treba zaključiti dovolj zgodaj na začetku programskega obdobja, tako da bi bilo mogoče sprejeti nacionalne in regionalne odločitve o financiranju. Evropska partnerstva bi morala temeljiti na strateških načrtih za raziskave in inovacije, oblikovanih ob upoštevanju prednostnih nalog Unije in za njihov prenos v konkretne ukrepe po celotni vrednosti verigi, zlasti pri dejavnostih in načinih uvajanja na trg, ki bi jih bilo treba podpreti iz ostalih virov, na primer Evropskega sklada za konkurenčnost. Z dokumenti o vzpostavitvi bi moral biti zagotovljen jasen in pravno neoporečen okvir za sodelovanje med partnerji, tudi o njihovih vlogah, pravicah in obveznostih, pri čemer bi bila podrobnejša pravna in finančna ureditev, zlasti kar zadeva prispevke partnerjev, z izjemo Unije, po potrebi določena v dopolnilnih sporazumih.
- (9a) Da bi bilo program mogoče uspešno, učinkovito in pregledno izvajati, spremljati in ocenjevati, bi bilo treba ukrepe v okviru evropskih partnerstev izvajati z enotnimi postopki dodeljevanja, ki bi zajemali postopke razpisa, ocenjevanja, izbire in spremljanja. Z enotnim postopkom dodeljevanja bi se zmanjšalo upravno breme in razdrobljenost izvajanja za upravičence ter olajšalo celovito spremljanje in zbiranje podatkov, kar bi povečalo odgovornost in preglednost.
- (9b) Partnerji, z izjemo Unije, lahko vključujejo javni in/ali zasebni sektor; kadar so takšna partnerstva sklenjena s predstavniškimi organizacijami (npr. industrijskimi združenji), bi bilo treba tudi člane teh organizacij obravnavati kot partnerje za namene evropskih partnerstev.

- (9c) Da bi bilo zagotovljeno, da je pristop življenjskega cikla do evropskih partnerstev skladen, bi moralo vsako partnerstvo vključevati strategijo predhodnega izstopa in ukrepe za postopno ukinitve financiranja iz okvirnega programa. S takimi strategijami bi moral biti zagotovljen v prihodnost usmerjen razmislek o tem, kako bi lahko cilje, dejavnosti in rezultate partnerstva ohranili, preoblikovali ali ukiniti po prenehanju podpore Unije, s čimer bi bila zagotovljena urejen prehod in ohranitev glavnih izidov ter omogočeno morebitno nadaljevanje dejavnosti v okviru drugih programov Unije, z nacionalnim financiranjem ali z zasebnimi naložbami.
- (10) [Evropska partnerstva, tudi v obliki skupnih podjetij, bi morala kot ključno orodje za vključevanje industrije in vlaganje v skupne raziskave in inovacije prispevati k posebnim ciljem sklopov politike Evropskega sklada za konkurenčnost ter biti po potrebi podprta prek tega sklada za doseg teh ciljev.]
- (12a) Področja misij EU, ki zajemajo podnebne spremembe, rak, obnovo oceanov, zdravje tal ter razvoj podnebno nevtrálnih in pametnih mest, so bila določena z Uredbo 2021/695, da bi bili ti izzivi obravnavani z jasnimi, časovno opredeljenimi cilji. Misije EU bi morale pospešiti razvoj, širitev in uvajanje inovativnih rešitev ter pomagati ustvariti vodilne trge za nove proizvode in storitve. Po večletnih naložbah v raziskave in inovacije, da bi razvili prelomne tehnologije, storitve, proizvode in potrebne socialne inovacije, je zdaj čas, da se zagotovi, da se najboljše rešitve uvajajo in uporabljajo. Sklopi politike Evropskega sklada za konkurenčnost so edinstvena priložnost, da se zagotovi pokritje celotne vrednotne verige in izpolnitev ciljev misij. Potrebe izjemnih raziskav in inovacij bi sicer morale biti še vedno vključene v prihodnje programe dela o skupnih raziskavah in inovacijah, ki se do leta 2030 podpirajo iz tega programa, vendar pa bi bilo treba aktivno uvajanje na višjih ravneh tehnološke pripravljenosti zagotavljati z instrumenti Evropskega sklada za konkurenčnost in drugimi programi Unije. Podporo za raziskovalne in inovacijske dejavnosti v zvezi z instrumentom novega evropskega Bauhausa v okviru Obzorja Evropa bi morali spremljati ukrepi, namenjeni uvajanju v okviru drugih programov Unije.

- (13) Evropski raziskovalni svet (ERC) bi moral zagotoviti privlačno in prožno financiranje, s čimer bi posameznim nadarjenim in ustvarjalnim raziskovalcem – s poudarkom na začetku poklicne poti – omogočil, da raziskujejo najobetavnejše poti pionirskih znanosti na vseh področjih. Ta zavezanost raziskavam od spodaj navzgor in na pobudo raziskovalcev, ki se izbirajo na podlagi natečaja na ravni Unije, utemeljenega izključno na merilu odličnosti in odprtega za talente ne glede na državljanstvo ali izvor, je ključna, da bi lahko krepili Evropo kot vodilno svetovno središče za raziskave in inovacije ter nadalje privabljali najbistrejše ume na svetu in jih zadržali. ERC bi moral še naprej razvijati in krepiti dejavnosti za ozaveščanje in sodelovanje, da bi postal bolj prepoznaven za najboljše raziskovalce v Uniji in drugod po svetu.
- (14) V svetovnem gospodarstvu, ki temelji na znanju, bi morali biti dolgoročna konkurenčnost, znanstveno in tehnološko vodstvo ter sposobnost Unije za reševanje evropskih in globalnih izzivov zlasti odvisni od njene zmožnosti, da po vsej Uniji razvija, pritegne in zadrži visoko usposobljeno in mednarodno povezano raziskovalno delovno silo, pri čemer pa je treba upoštevati varnostne vidike. Strateške naložbe v odlične raziskovalce, njihovo usposabljanje, mobilnost in poklicne možnosti, tako znotraj kot zunaj akademskega okolja, so ključne za spodbujanje znanstvenih prebojev, ki vodijo do inovacij, gospodarske, družbene in okoljske odpornosti ter družbene blaginje. V skladu z načeli Evropske listine za raziskovalce so ukrepi Marie Skłodowske-Curie ključni za uresničevanje tega cilja. Program bi moral okrepiti povezave med organizacijami, ki opravljajo raziskave, univerzami ter drugimi institucijami za visokošolsko izobraževanje in usposabljanje, pa tudi inovacijskimi ekosistemi, vključno z zasebnim sektorjem. Prispevati bi moral k omogočanju dokončanja evropskega raziskovalnega prostora in razvoja sinergij z evropskim izobraževalnim prostorom v njegovi visokošolski razsežnosti, tudi prek zavezništev evropskih univerz in programa Erasmus+. To bi moralo podpirati razvoj zmogljivosti evropskega visokošolskega sektorja za konkuriranje tekmečem na svetovni ravni s sodelovanjem, spodbujanjem, privabljanjem in zadržanjem talentov ter pridobivanjem več zasebnih naložb.

- (14a) Ukrepi Marie Skłodowske-Curie bi morali prispevati k privlačnosti vseh držav članic EU kot vodilnih svetovnih destinacij za raziskave in inovacije, ki temeljijo na odličnosti, ter istočasno zagotavljati enako obravnavo in primerljivo pariteto kupne moči za raziskovalce, ki sodelujejo pri ukrepih Marie Skłodowske-Curie, ne glede na to, v kateri državi izvajajo raziskave. Zato bi bilo treba ustrezno vzpostaviti poenostavljeno obračunavanje stroškov za izvajanje ukrepov Marie Skłodowske-Curie. Korekcijske koeficiente in ravni nadomestil za življenjske stroške za posamezne države bi bilo treba posodobiti vsaki dve leti na podlagi najnovejših razpoložljivih podatkov Eurostata, da bi se upoštevale razlike v stroških in življenjskem standardu. Za korekcijske koeficiente za posamezne države članice EU in pridružene tretje države se lahko uporabi najnižji prag.
- (14b) S skupnimi raziskovalnimi in inovacijskimi dejavnostmi bi bilo treba doseči uravnotežen pristop med ukrepi od spodaj navzgor in vnaprej določenimi temami. V skladu z dolgoročnim ciljem, da Unija prevzame vodilno vlogo na področju raziskav in inovacij, bi lahko ukrepe od spodaj navzgor podprli tudi z obsežnimi skupnimi pobudami, ki bi jih spodbujali raziskovalci. Da bi zmanjšali razdrobljenost znanosti, bi bilo treba pri teh pobudah ustrezno upoštevati dejstvo, da je treba izvabiti odličnost iz vse EU in spodbujati nove vzorce sodelovanja z združevanjem uveljavljenih in nastajajočih centrov odličnosti.

- (15) Evropski svet za inovacije (EIC) bi moral spodbujati globokotehnološke inovacije, ki ustvarjajo nove trge. S svojimi instrumenti bi moral prepoznati, razvijati in uvajati te globokotehnološke inovacije. EIC bi moral z dosledno in racionalizirano podporo zapolniti praznino v javni podpori in zasebnih naložbah za prebojne tehnologije in globokotehnološke inovacije. EIC bi si moral s svojimi instrumenti prizadevati za premostitev, povezovanje in pospešitev poti inovatorjev od raziskav do trga ter Uniji omogočiti, da ima vodilna podjetja na nastajajočih tehnoloških področjih, da bi dosegla svoje socialne in gospodarske cilje ter se izognila odvisnosti od drugih regij sveta. Posebno pozornost bi bilo treba nameniti podpori prebojnim in globokotehnološkim zagonskim podjetjem pod vodstvom žensk ali mladih ter olajšanju njihovega dostopa do financiranja in mentorstva. EIC bi moral podpirati inovacije z visokim tveganjem in velikim potencialom ter podjetja, pri katerih je tehnološko, znanstveno, finančno, upravljavsko ali tržno tveganje tako veliko, da se še ne šteje, da so zmožna pridobiti bančno financiranje, in zato na trgu ne morejo pridobiti potrebne ravni naložb, da bi bila globalno konkurenčna. To bi moralo vključevati tako „odprt“ (od spodaj navzgor) kot na „izzivih“ temelječ pristop, v usklajevanju z Evropskim skladom za konkurenčnost in njegovimi sklopi politike. Pristop EIC bi moral vključevati elemente za proaktivno obvladovanje izzivov, na primer podpiranje projektov z visokim tveganjem po fazah ali njihovo ukinitve po portfeljskem pristopu pod nadzorom vodij programov, ter omogočati inovativna javna naročila. Ta pristop EIC bi se moral razširiti na podpiranje obrambnih in zagonskih podjetij z dvojno rabo ter njihovega širjenja, ob popolnem dopolnjevanju z instrumentom InvestEU Evropskega sklada za konkurenčnost, njegovim sklopom politike „Odpornost in varnost, obrambna industrija in vesolje“ ter obrambnoinovacijsko shemo EU (EUDIS) in dejavnostmi CASSINI (pobuda za vesoljsko podjetništvo). Izvajanje bi moralo potekati v sinergiji z Evropskim skladom za konkurenčnost. Za dejavnosti EIC, povezane z obrambo, bi moralo to vključevati redno izmenjavo informacij s sestavo programskega odbora, odgovorno za „Odpornost in varnost, obrambno industrijo in vesolje“, da bi bilo zagotovljeno povečanje konkurenčnosti evropske obrambnotehnološke industrijske baze. Vključevati bi moralo tudi popolno uskladitev z določbami Evropskega sklada za konkurenčnost glede ustanavljanja in nadziranja upravičenih subjektov, s čimer bi se zavarovali varnostni in obrambni interesi Unije in njenih držav članic.

- (15a) Zasnovo sheme EIC Plug-in ter potrjevanje regionalnih, nacionalnih in EU organov in programov financiranja za shemo EIC Plug-in bi bilo treba izvajati s čim manjšo upravno obremenitvijo za programe, ki se prijavljajo, vključevati pa bi morala jasno dodano vrednost za morebitne vložnike.
- (15b) Med skladom EIC in Evropskim skladom za konkurenčnost bi bilo treba zagotoviti dopolnjevanje in sinergije v vseh fazah izvajanja. Instrument InvestEU Evropskega sklada za konkurenčnost bi morali izvajati izvajalski partnerji, ki so neposredno ali prek finančnih posrednikov odgovorni za izbiro naložb, predvsem prek proračunskih jamstev in finančnih instrumentov za delitev tveganja. Iz instrumenta InvestEU Evropskega sklada za konkurenčnost se lahko financirajo vsi ekonomsko vzdržni končni prejemniki in naložbe na vseh stopnjah njihovega razvoja, od zagonske (začetno financiranje in zgodnja rast) do razširitvene faze, in vse tehnologije, tudi prelomne. Podpora Unije se lahko končnim prejemnikom prenaša v zelo raznolikih oblikah, npr. kot posojila, jamstva, naložbe navideznega lastniškega kapitala in kapitalske naložbe. Sklad EIC bi moral podjetjem zagotavljati podporo v obliki neposrednih kapitalskih naložb. Naložbene odločitve sklada EIC bi morale vključevati oceno, da bi se zagotovilo, da bo sklad EIC vlagal v končne prejemnike (običajno globokotehnoška zagonska podjetja), ki ne morejo izpolniti vseh svojih potreb po financiranju iz tržnih virov ali Evropskega sklada za konkurenčnost zaradi stopnje tveganja, povezane z novimi tehnologijami in/ali novimi trgi. S storitvami EIC za pospeševanje podjetništva se lahko zagotavlja nefinančna podpora za upravičence EIC in končne prejemnike, namenjena njihovim posebnim potrebam, povezanim z globokotehnoškimi in prelomnimi inovacijami, medtem ko se lahko v okviru projektnega svetovanja Evropskega sklada za konkurenčnost zagotavljajo splošnejše svetovalne storitve v podporo širšemu krogu upravičencev. Ustvariti bi bilo treba sinergije, tako da bi se lahko končni prejemniki Pospeševalca EIC in sklada EIC v razširitveni fazi financirali iz instrumenta InvestEU Evropskega sklada za konkurenčnost, če bi izpolnjevali pogoje. To dopolnjevanje se bo, na primer, zagotovilo s sodelovanjem Svetovalnega odbora za instrument InvestEU Evropskega sklada za konkurenčnost in Odbora EIC.
- (16) Financiranje globokotehnoških podjetij v razširitveni fazi v okviru sklada za podjetja v razširitveni fazi Scaleup Europe, napovedanega v strategiji za zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi, ki obstaja ob začetku veljavnosti te uredbe, se izvaja pod pogoji, dogovorjenimi v večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027. Vse financiranje podjetij v razširitveni fazi v sklopu večletnega finančnega okvira za obdobje 2028–2034 bi moralo potekati v okviru Evropskega sklada za konkurenčnost.

- (17) Skupno raziskovalno središče (JRC) bi moralo še naprej zagotavljati neodvisne in znanstvene dokaze ter tehnično podporo za politike Unije skozi njihov celoten cikel. Neposredne ukrepe JRC bi bilo treba izvajati prožno, učinkovito in pregledno, pri tem pa upoštevati potrebe politik Unije in zadevne potrebe držav članic in drugih uporabnikov JRC ter zagotavljati zaščito finančnih interesov in strateške avtonomije Unije. [JRC bi moralo še naprej zagotavljati dodatne vire, ki jih lahko uporabi za podporo svojim znanstvenim in tehničnim dejavnostim.]
- (18) Program bi moral zagotoviti učinkovito spodbujanje in zaščito vseh vrednot in načel evropskega raziskovalnega prostora ter pakta za raziskave in inovacije⁴. Konkretno, s programom bi bilo treba učinkovito spodbujati enake možnosti za vse in upoštevati vidik spola, tudi tako, da bi bila razsežnost spola že praviloma upoštevana v vsebini raziskav in inovacij. Usmerjen bi moral biti v obravnavo vzrokov neuravnotežene zastopanosti spolov. Posebno pozornost bi bilo treba nameniti zagotavljanju uravnotežene zastopanosti spolov v ocenjevalnih odborih in drugih ustreznih svetovalnih organih, kot so odbori in strokovne skupine;
- (19) Program bi moral podpirati ekosistem evropskih raziskovalnih in tehnoloških infrastruktur ter tako prispevati k strateškim prednostnim nalogam in politikam Unije ter zagotavljati evropsko dodano vrednost s skladnim dolgoročnim načrtovanjem in usklajenimi naložbami z državami članicami. Ustrezno bi bilo treba upoštevati delo Evropskega strateškega foruma za raziskovalne infrastrukture (ESFRI) (in vseh morebitnih drugih strateških forumov za tehnološko infrastrukturo). Cilj prispevanja v višini do 20 % stroškov izgradnje ali znatne nadgradnje je podpreti skladen portfelj raziskovalnih in tehnoloških infrastruktur v interesu Unije, ki dopolnjujejo infrastrukture držav članic za doseganje znanstvene in tehnološke odličnosti ter konkurenčnosti, s podpiranjem kontinuitete raziskav in inovacij od temeljnih in pionirskih ter uporabnih raziskav vse do uvajanja v družbo in na trg.

⁴ Priporočilo Sveta (EU) 2021/2122 z dne 26. novembra 2021 o Paktu za raziskave in inovacije v Evropi (UL L 431, 2.12.2021, str. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2021/2122/oj>).

- (20) S programom bi bilo treba izvajati konkretne ukrepe za podporo krepitvi zmogljivosti [v državah širitve] in krepitvi sodelovalnih povezav ter valorizacije znanja po vsej Uniji, s čimer bi se povečal raziskovalni in inovacijski potencial [v državah širitve in državah v prehodu], kar bi vodilo k bolj povezanim in integriranim evropskim raziskovalnim in inovacijskim sistemom ter prispevalo k cilju, da se v raziskave in razvoj vложи vsaj 3 % BDP. Ti ukrepi bi bili namenjeni tudi krepitvi rasti raziskovalnih in inovacijskih zmogljivosti zasebnih akterjev, da bi vodili prehod k večji raziskovalni, razvojni in inovacijski intenzivnosti v državah širitve in državah v prehodu. Podpora v okviru teh ukrepov bi morala spodbujati navzgor usmerjeno konvergenco v raziskovalnih in inovacijskih zmogljivostih ter graditi na napredku, ki so ga dosegle države, da bi še nadalje napredovale. Ta napredek bi bilo treba redno ocenjevati z uporabo objektivnih podatkov v okviru strateškega procesa programa, da bi našli način za uspešen zaključek komponente širitve. [Upravičene države članice iz obdobja 2021–2027 bi bilo treba za celotno trajanje programa razdeliti v dve skupini na podlagi indeksa pregleda stanja na področju inovacij in relativnega finančnega donosa na bruto nacionalni dohodek (BND), in sicer na podlagi naslednjih meril: (i) „države v prehodu“, katerih indeks sistema inovacijskih kazalnikov (2023–2025) je višji od 75 % povprečja Unije in katerih relativni finančni donos na BND (2021–2025) v okviru programa Obzorje Evropa je pozitiven; (ii) „države širitve“, vse druge države članice, ki so upravičene v obdobju 2021–2027.]

- (21) Ob priznavanju koristi, ki izhajajo iz mednarodnega sodelovanja pri reševanju med drugim skupnih tehnoloških, gospodarskih, okoljskih in družbenih vprašanj, bi moral program spodbujati sodelovanje s tretjimi državami. Mednarodno sodelovanje bi moralo temeljiti na skupnih vrednotah in načelih ter prispevati h krepitvi konkurenčnosti, suverenosti in odličnosti Unije na področju raziskav in inovacij, vključno z njeno vlogo v svetovni znanstveni diplomaciji in sposobnostjo, da privabi in zadrži najboljše talente z vsega sveta. V središču pristopa bi morali biti geopolitični vidiki, vključno z gospodarsko varnostjo in varnostjo raziskav, pri čemer bi bilo treba razmisliti o različnih stopnjah sodelovanja na podlagi splošne ocene koristi, ki bi jih Unija lahko imela pri obravnavanju svojih prednostnih nalog in globalnih izzivov, ob hkratnem varovanju vrednot in interesov Unije, s čimer bi se dejavno in bolj strateško poglobilo sodelovanje z zaupanja vrednimi podobno mislečimi državami v korist obeh strani. Popolna ali delna pridružitve programu bi morala ostati najbolj celovita oblika sodelovanja. Med tretje države bi morala biti vključena tudi kategorija evropskih mikrodržav (Kneževina Andora, Kneževina Monako, Republika San Marino in Vatikanska mestna država), če veljajo ustrezni mednarodni sporazumi z zadevno državo in v skladu s pogoji iz njih. Za dejavnosti EIC, povezane z obrambo, bi morali biti do financiranja upravičeni le subjekti s sedežem v tretjih državah, ki sodelujejo pri Evropskem skladu za konkurenčnost za obrambne dejavnosti v skladu z njegovim členom 50. Pri odločanju o sodelovanju tretjih držav je treba upoštevati ustrezne pristojnosti Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije na podlagi člena 218 PDEU.

- (22) Za okrepitev strateške avtonomije Unije in zagotovitev dolgoročne trajnostne gospodarske rasti je bistveno okrepiti njeno svetovno konkurenčnost ter hkrati zaščititi njena strateška sredstva, tehnologije in interese, kot je opredeljeno v evropski strategiji za gospodarsko varnost⁵. Člen 136 Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509, kot je dopolnjen s členom 10 Uredbe (EU) XXX [Evropski sklad za konkurenčnost], spodbuja konkurenčnost Unije in ščiti njeno gospodarska varnost. Uporaba teh določb za namene programa bi morala zagotoviti ustrezen pravni okvir, ki bi po potrebi omogočal določitev posebnih pogojev v zvezi s postopki dodeljevanja, ki spodbujajo konkurenčnost, temelječo na odličnih raziskavah in inovacijah, ter ščitijo interese in strateško avtonomijo Unije, vključno z ukrepi za varnost raziskav, namenjenimi zaščititi raziskovalnih dejavnosti, osebja in institucij, omejevanju udeležbe ali zaščiti rezultatov ter zagotavljanju skladnosti in doslednosti s posebnimi pravili v okviru sklopov Evropskega sklada za konkurenčnost. Po potrebi bi bilo treba uporabiti pristop, ki temelji na tveganju, da se tveganja, povezana z raziskavami in inovacijami, opredelijo, ocenijo in obravnavajo s sorazmernimi in učinkovitimi ukrepi⁶. V skladu s členom 136 finančne uredbe bi morale za dobavitelje z visokim tveganjem iz varnostnih razlogov veljati omejitve upravičenosti. Kakršno koli omejevanje sodelovanja partnerjev iz držav, ki niso države članice EU, ali iz subjektov, ki jih delno ali popolnoma nadzirajo subjekti, ki niso iz EU, bi bilo treba natančno določiti v ustreznih delih programov dela. Komisija bi morala zagotoviti ustreznega okvir, postopke, smernice in podporo, da se zagotovi dosledna, učinkovita in sorazmerna uporaba zahtev glede varnosti raziskav v vseh fazah izvajanja programa, po potrebi vključno z vložnikovo varnostno samooceno in začetnim načrtom upravljanja varnosti z opredeljenimi morebitnimi varnostnimi problemi.

⁵ Skupno sporočilo Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu in Svetu o „evropski strategiji za gospodarsko varnost“, JOIN(2023) 20 final, Bruselj, 20. junij 2023.

⁶ Priporočilo Sveta z dne 23. maja 2024 o povečanju varnosti raziskav, C/2024/3510.

- (22a) Odprtost, sodelovanje in akademska svoboda so osrednji del vrhunskih raziskav in inovacij. Vendar pa evropska varnost raziskav zaradi vedno večjih mednarodnih napetosti in vedno večjega geopolitičnega pomena raziskav in inovacij postaja vedno bolj negotova. Neželen prenos ključnega znanja in kritične tehnologije, zlonamerni vplivi iz tretjih držav na raziskave ter kršitve etike in integritete lahko negativno učinkujejo na interese Unije ali ene ali več držav članic. To bi lahko vplivalo na varnost Unije in njenih držav članic ali posegalo v vrednote in temeljne pravice Unije, kot so opredeljene v Pogodbi o delovanju Evropske unije (PDEU) in v Listini Evropske unije o temeljnih pravicah. Za ohranitev in spodbujanje odprtega in varnega sodelovanja je ključno, da je raziskovalni in inovacijski sektor Unije podprt in opolnomočen, da lahko odkrije, ublaži in odpravi tveganja, ki bi lahko ogrozila evropsko varnost raziskav in tehnološko odpornost ali predstavljala tveganje za strateške raziskovalne ali tehnološke infrastrukture. Zato je potrebna sorazmerna in usmerjena uporaba orodij v okvirnem programu iz člena 10(2) in (3) Uredbe [o Evropskem skladu za konkurenčnost]. Ti zaščitni ukrepi so nujni za čim bolj odprto in varno sodelovanje.
- (23) Glede na vse večja tveganja, povezana s podnebnimi spremembami, naravnimi nevarnostmi, izrednimi zdravstvenimi razmerami in globalnimi grožnjami za zdravje, tehnološkimi nesrečami, spreminjajočimi se varnostnimi grožnjami in drugimi motnjami, je bistveno okrepiti zmogljivost Unije in držav članic za predvidevanje kriz in nesreč ter pripravo in odzivanje nanje. Program bi moral podpirati raziskave, ki krepijo zmanjševanje tveganja nesreč in krizno upravljanje, vlagajo v odpornost proti podnebnim spremembam ter povečujejo odpornost ključnih družbenih funkcij, ter graditi odpornejšo, varnejšo in bolj pripravljeno Unijo v skladu s cilji strategije EU za Unijo pripravljenosti.
- (24) Dejavnosti bi morale odražati pomen boja proti dramatični izgubi biotske raznovrstnosti ter prispevati k ohranjanju in obnavljanju narave, ekosistemov in njihovih storitev. Potrebna je vključitev okoljske znanosti v dejavnosti, da se prepreči škoda za okolje, ohrani čisto okolje in obnovijo zdravi ekosistemi, ob upoštevanju pristopa „eno zdravje“.

- (25) Program priznava podnebne spremembe kot enega največjih globalnih družbenih izzivov in podnebne ukrepe kot gonilo konkurenčnosti ter družbene in okoljske odpornosti. Dejavnosti bi morale odražati pomen obravnavanja podnebnih sprememb za uresničitev prehoda k podnebni nevtralnosti v skladu s politikami in zavezami Unije.
- (26) Poenostavitev izvajanja programa je ključna za zagotovitev njegove dostopnosti in učinkovitosti, zlasti z zmanjšanjem upravnega bremena za upravičence, tudi zahtev glede poročanja, in tveganja napak. Zato bi bilo treba v programu, kjer je to ustrezno, uporabljati pavšalne zneske. Kadar to upravičujejo posebne značilnosti ali cilji ukrepa, bi bilo treba ohraniti možnost financiranja s povračilom dejanskih upravičenih stroškov. Nadaljevanje prizadevanj iz prejšnjih okvirnih programov za poenostavitev pravil financiranja in zagotavljanje jasnih informacij udeležencem, da bi čim bolj zmanjšali napake, vključuje tudi dodatno poenostavitev povračila stroškov osebja s predlagano možnostjo stroškov dela na enoto, če bi pomagala zmanjšati zapletenost za udeležence in olajšala poročanje. Možnost stroškov dela na enoto bi bilo treba narediti še privlačnejšo z zagotovitvijo poštenega kritja stroškov.
- (26a) Predloge bi bilo treba še naprej izbirati na podlagi ocene neodvisnih zunanjih strokovnjakov. Postopek ocenjevanja bi se moral zasnovati tako, da ne bi prihajalo do nasprotij interesov in pristranskosti, tudi spolne pristranskosti. Za poenostavitev postopka prijave za upravičence bi bilo treba razmisliti o dvostopenjskem postopku predložitve, tudi kadar se na podlagi razpoložljivih podatkov pričakuje veliko število predlogov. Kadar je to utemeljeno na zanesljivih podatkih, bi bilo treba po potrebi v prvi fazi ocenjevanja oceniti anonimizirane predloge. Komisija bi morala v proces ocenjevanja po potrebi še naprej vključevati neodvisne opazovalce. Komisija ali ustrezni organ financiranja bi moral sprejeti ustrezne ukrepe, da bi ob upoštevanju razmer na področju ukrepa v skupinah strokovnjakov in ocenjevalnih odborih dosegli uravnoteženo sestavo z vidika spretnosti, izkušenj, znanja, tudi kar zadeva specializacijo, zlasti na področju družbenih ved in humanistike, geografske raznolikosti in spola.

- (27) Da bi se prilagodili posebni organizacijski ureditvi, zlasti v dejavnostih raziskav in inovacij, bi moralo biti mogoče kot upravičene stroške prijaviti prispevke v naravi od tretjih strani. Za spodbujanje valorizacije rezultatov bi bilo treba pojasniti, da se to ne šteje za prihodke ukrepa.
- (28) Z namenom okrepitve konkurenčnosti Unije in čim večje uporabe ter uvajanja rezultatov na splošno morajo upravičenci, ki so lastniki rezultatov, upravljati svoje rezultate v skladu z obveznostmi, določenimi s to uredbo glede valorizacije in razširjanja rezultatov. Te obveznosti se lahko po potrebi prilagodijo v programu dela ali sporazumu o nepovratnih sredstvih na podlagi političnih vidikov, tudi strateških interesov Unije, kot so gospodarska varnost, tehnološka suverenost in odpornost, vendar bi morale zajemati zahteve za zaščito, omogočanje dostopa, valorizacijo rezultatov in njihovo objavo, kot je ustrezno in upravičeno, tudi s praksami odprte znanosti. Za olajšanje in pospešitev procesa valorizacije je treba vzpostaviti podporne instrumente in orodja v skladu s strategijo Komisije za valorizacijo, kot je bila razvita v okviru Evropskega sklada za konkurenčnost, ter vsako takšno podporo in storitve, predvidene v njegovem poglavju III.
- (29) Potrebni so podporni ukrepi za krepitev in boljše povezovanje inovacijskih ekosistemov. Taki skladni in poenostavljeni ukrepi bi morali podpirati dejavnosti za ustvarjanje in krepitev konkurenčnih, odpornih in povezanih inovacijskih ekosistemov ter izboljševanje okvirnih pogojev s sodelovanjem in izmenjavo znanja. Ti ukrepi bi morali podpirati tudi skupnosti znanja in inovacij (SZI) Evropskega inštituta za inovacije in tehnologijo (EIT). Morali bi povezovati nacionalne, regionalne in lokalne ekosisteme, spodbujati valorizacijo in uporabo rezultatov raziskav in inovacij ter pomagati pri premagovanju razdrobljenosti trga, omejenega dostopa do kapitala in segmentiranih nacionalnih kapitalskih trgov, počasnega uvajanja inovacij ter premalo izkoriščenega javnega naročanja inovativnih rešitev.

- (29a) Zaradi preobrazbenega potenciala in hitrega razvoja umetne inteligence (UI), bi bilo treba v programu zagotoviti prožen in v prihodnost usmerjen pristop, ki spodbuja njeno odgovorno, etično in humanocentrično uporabo v skladu s Sporočilom Komisije o evropski strategiji za UI v znanosti in veljavnimi pravnimi okviri. Da bi zaščitili celovitost raziskovalnega ekosistema in čim bolj povečali družbene in gospodarske koristi za Unijo, bi morala Komisija dati prednost natančnemu spremljanju uporabe in učinkov tehnologij UI v skladu z Dinamičnimi smernicami ERA za odgovorno rabo generativne UI v raziskavah. To vključuje nadaljnje spremljanje kakovosti predloženih predlogov in preučevanje načinov za izboljšanje postopka ocenjevanja glede na priložnosti in izzive, ki jih prinašajo nastajajoče tehnologije, kot je UI.
- (30) Ukrepi, podprti na podlagi te uredbe, bi morali sorazmerno pospešiti ali spodbuditi naložbe z odpravljanjem nedelovanja trga ali suboptimalnih razmer za naložbe, pri čemer bi bilo treba preprečiti podvajanje ali izrivanje, ter s spodbujanjem zasebnega financiranja, imeti pa bi morali tudi dodano vrednost Unije. Brez poseganja v uporabo členov 107 in 108 PDEU za nacionalna sredstva bi moral ta pristop zagotoviti skladnost med ukrepi v okviru programa in pravili o državni pomoči, s čimer se bo preprečilo neupravičeno izkrivljanje konkurence na notranjem trgu.
- (31) [Ta uredba določa okvirna finančna sredstva za Obzorje Evropa, okvirni program za raziskave in inovacije za obdobje 2028–2034.]
- (32) Za program se uporablja Uredba (EU, Euratom) 2024/2509⁷. V njej so določena pravila o oblikovanju in izvrševanju splošnega proračuna Unije, vključno s pravili o nepovratnih sredstvih, nagradah, nefinančnih donacijah, javnem naročanju, posrednem upravljanju, finančni pomoči, finančnih instrumentih in proračunskih jamstvih. Glavna oblika podpore v okviru programa bi morala biti nepovratna sredstva, dodeljena na podlagi odprtih in konkurenčnih razpisov za zbiranje predlogov.

⁷ Uredba (EU, Euratom) 2024/2509 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. septembra 2024 o finančnih pravilih, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije (UL L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>).

- (33) Za zagotovitev doslednosti je treba proračunsko jamstvo in finančne instrumente, tudi v kombinaciji z nepovratno podporo v operacijah mešanega financiranja, v okviru tega programa izvajati v skladu z naslovom X finančne uredbe ter tehničnimi ureditvami, pogoji in določili, ki jih za namen njegove uporabe določi Komisija.
- (34) [Kadar naj bi se podpora v okviru programa zagotovila v obliki proračunskega jamstva ali finančnega instrumenta, vključno v kombinaciji z nepovratno podporo v operaciji mešanega financiranja, z izjemo finančnih instrumentov v okviru EIC, bi se takšna podpora morala zagotavljati izključno z instrumentom InvestEU Evropskega sklada za konkurenčnost v skladu z veljavnimi pravili instrumenta InvestEU Evropskega sklada za konkurenčnost.]

- (35) V skladu z Uredbo (EU, Euratom) 2024/2509, Uredbo (EU, Euratom) št. 883/2013 Evropskega parlamenta in Sveta⁸, Uredbo Sveta (ES, Euratom) št. 2988/95⁹, Uredbo Sveta (Euratom, ES) št. 2185/96¹⁰ in Uredbo Sveta (EU) 2017/1939¹¹ je treba finančne interese Unije zaščititi s sorazmernimi ukrepi, vključno s preprečevanjem, odkrivanjem, odpravljanjem in preiskovanjem nepravilnosti in goljufij, izterjavo izgubljenih, nepravilno izplačanih ali nepravilno porabljenih sredstev ter po potrebi naložitvijo upravnih sankcij. Zlasti lahko v skladu z Uredbo (EU, Euratom) št. 883/2013 in Uredbo (Euratom, ES) št. 2185/96 Evropski urad za boj proti goljufijam (OLAF) izvaja preiskave, vključno s pregledi in inšpekcijami na kraju samem, da bi ugotovil, ali je prišlo do goljufije, korupcije ali drugih nezakonitih ravnanj, ki škodijo finančnim interesom Unije. V skladu z Uredbo (EU) 2017/1939 je Evropsko javno tožilstvo (EJT) pristojno, da preiskuje in preganja goljufije ter druga kazniva dejanja, ki škodijo finančnim interesom Unije, kot je določeno v Direktivi (EU) 2017/1371 Evropskega parlamenta in Sveta¹². V skladu z Uredbo (EU, Euratom) 2024/2509 mora vsaka oseba ali subjekt, ki prejema sredstva Unije, v celoti sodelovati pri zaščiti finančnih interesov Unije, podeliti potrebne pravice in dostop Komisiji, OLAF, Evropskemu računskemu sodišču in po potrebi EJT ter zagotoviti, da vse tretje strani, ki so vključene v izvrševanje sredstev Unije, podelijo enakovredne pravice.

⁸ Uredba (EU, Euratom) št. 883/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. septembra 2013 o preiskavah, ki jih izvaja Evropski urad za boj proti goljufijam (OLAF), ter razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1073/1999 Evropskega parlamenta in Sveta in Uredbe Sveta (Euratom) št. 1074/1999 (UL L 248, 18.9.2013, str. 1).

⁹ Uredba Sveta (ES, Euratom) št. 2988/95 z dne 18. decembra 1995 o zaščiti finančnih interesov Evropskih skupnosti (UL L 312, 23.12.1995, str. 1).

¹⁰ Uredba Sveta (Euratom, ES) št. 2185/96 z dne 11. novembra 1996 o pregledih in inšpekcijah na kraju samem, ki jih opravlja Komisija za zaščito finančnih interesov Evropskih skupnosti pred goljufijami in drugimi nepravilnostmi (UL L 292, 15.11.1996, str. 2).

¹¹ Uredba Sveta (EU) 2017/1939 z dne 12. oktobra 2017 o izvajanju okrepljenega sodelovanja v zvezi z ustanovitvijo Evropskega javnega tožilstva (EJT) (UL L 283, 31.10.2017, str. 1).

¹² Direktiva (EU) 2017/1371 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2017 o boju proti goljufijam, ki škodijo finančnim interesom Unije, z uporabo kazenskega prava (UL L 198, 28.7.2017, str. 29).

- (36) [Program naj bi se izvajal v skladu z Uredbo (EU) XXX Evropskega parlamenta in Sveta [uredba o okviru smotrnosti], ki določa pravila za spremljanje odhodkov in okvir smotrnosti za proračun, vključno s pravili za zagotavljanje enotne uporabe načela, da se ne škoduje bistveno, in načela enakosti spolov iz člena 33(2), točki (d) in (f), ter določbami o dostopnosti za invalide iz členov 17.3, 20.4 in 21.1 Priloge I k Uredbi (EU, Euratom) 2024/2509 ter v skladu z zahtevami glede dostopnosti iz Prilog I in III k Direktivi 2019/882, pravili za spremljanje in poročanje o smotrnosti programov in dejavnosti Unije, pravili za vzpostavitev portala Unije za financiranje, pravili za ocenjevanje programov ter drugimi horizontalnimi določbami, ki se uporabljajo za vse programe Unije, kot so določbe o informiranju, komuniciranju in prepoznavnosti.]
- (36a) Program bi bilo treba izvajati s posebnim programom, vzpostavljenim s sklepom Sveta XX, vključno s skupnimi raziskovalnimi in inovacijskimi dejavnostmi sklopov politike, kot so določene v uredbi o Evropskem skladu za konkurenčnost, in posebnim programom za raziskave na področju obrambe, vzpostavljenim z Uredbo (EU) [XXX] [Evropski sklad za konkurenčnost].
- (37) Na podlagi člena 85(1) Sklepa Sveta (EU) 2021/1764¹³ so osebe in subjekti s sedežem v čezmorskih državah in ozemljih upravičeni do financiranja v skladu s pravili in cilji tega programa ter morebitnimi ureditvami, ki se uporabljajo v državi članici, s katero je zadevna čezmorska država ali ozemlje povezano.
- (38) Program nadomešča program Obzorje Evropa, vzpostavljen z Uredbo (EU) 2021/695. Uredbo (EU) 2021/695 bi bilo zato treba razveljaviti –

¹³ Sklep Sveta (EU) 2021/1764 z dne 5. oktobra 2021 o pridružitvi čezmorskih držav in ozemelj Evropski uniji, vključno z odnosi med Evropsko unijo na eni strani ter Grenlandijo in Kraljevino Dansko na drugi strani (Sklep o pridružitvi čezmorskih držav in ozemelj, vključno z Grenlandijo) (UL L 355, 7.10.2021, str. 6–134).

Naslov I

Okvirni program za raziskave in inovacije

Poglavje I

Splošne določbe

Člen 1

Predmet urejanja

1. Ta uredba vzpostavlja okvirni program za raziskave in inovacije Obzorje Evropa (v nadaljnjem besedilu: program) [za obdobje večletnega finančnega okvira 2028–2034] ter določa pravila za sodelovanje in razširjanje rezultatov v zvezi s posrednimi ukrepi v okviru programa ter okvir, ki ureja podporo Unije za raziskovalne in inovacijske dejavnosti za isto obdobje. Določa tudi cilje programa, proračun za navedeno obdobje, oblike financiranja Unije in pravila za zagotavljanje takega financiranja.
2. [Program se izvaja:
 - (a) s posebnim programom, vzpostavljenim s Sklepom Sveta XX, vključno s skupnimi raziskovalnimi dejavnostmi sklopov politike, kot so določene v uredbi o Evropskem skladu za konkurenčnost;
 - (b) s posebnim programom za raziskave na področju obrambe, vzpostavljenim z Uredbo (EU) [XXX] [Evropski sklad za konkurenčnost].

3. Ta uredba se ne uporablja za posebni program za raziskave na področju obrambe iz odstavka 2, točka (b). Dejavnosti, ki se izvajajo v okviru tega posebnega programa in so določene v Uredbi (EU) [XXX][Evropski sklad za konkurenčnost], so namenjene spodbujanju konkurenčnosti, učinkovitosti in inovacijske zmogljivosti evropske obrambne tehnološko-industrijske baze.]
4. Izrazi „Obzorje Evropa“, „program“ in „posebni program“, ki se uporabljajo v tej uredbi, se nanašajo na zadeve, relevantne le za posebni program iz odstavka 2, točka (a), razen če je določeno drugače.

Člen 2

Opredelitev pojmov

V tej uredbi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

- (1) „raziskovalne infrastrukture“ pomeni zmogljivosti, ki raziskovalnim skupnostim zagotavljajo vire in storitve za opravljanje raziskav in spodbujanje inovacij na njihovih področjih, vključno z njimi povezane človeške vire, večjo opremo ali sklope instrumentov; zmogljivosti, povezane z znanjem, kot so zbirke, arhivi ali infrastrukture znanstvenih podatkov; računalniške sisteme, komunikacijska omrežja in vso drugo infrastrukturo edinstvene narave, ki je odprta za zunanje uporabnike in bistvena za doseganje odličnosti pri raziskavah in inovacijah; kadar je to ustrezno, se lahko uporabljajo za namene zunaj področja raziskav, na primer za izobraževanje ali javne storitve, ter so lahko „na enem mestu“, „virtualne“ ali „razpršene“;
- (2) „tehnološka infrastruktura“ so objekti in naprave, oprema, zmogljivosti in viri, potrebni za razvoj, preskušanje, nadgradnjo in potrjevanje tehnologije – od predkonkurenčnih uporabnih raziskav do predstavitvenih dejavnosti in potrditve, ki omogočajo in pospešujejo tehnološke inovacije za sprejetje v družbi/na trgu, kar spodbuja konkurenčnost;
- (3) „nezmožen pridobiti bančno financiranje“ pomeni, da pravni subjekt še ni sposoben pritegniti zadostnih naložb, da bi v celoti izvedel svoj poslovni načrt in konkuriral na mednarodni ravni;

- (4) „kombinirano financiranje“ pomeni finančno podporo iz Evropskega sveta za inovacije (EIC), ki je sestavljena iz kombinacije nepovratnih sredstev in naložb v lastniški kapital ali katere koli druge odplačne oblike podpore;
- (5) „globoka tehnologija“ pomeni inovacijo, ki ima potencial za zagotavljanje preobrazbenih rešitev in temelji na vrhunskem napredku v znanosti, tehnologiji in inženiringu;
- (6) „evropsko partnerstvo“ pomeni pobudo, v oblikovanje katere so bile že zgodaj vključene države članice in s katero se Unija skupaj z zasebnimi in/ali javnimi partnerji zaveže k skupnemu podpiranju razvoja, izvajanja in ocenjevanja programa dejavnosti, pri čemer si vsi partnerji delijo stroške;
- (6a) „varnost raziskav“ se nanaša na predvidevanje in obvladovanje tveganj, povezanih z: (a) neželenim prenosom ključnega znanja in kritične tehnologije, ki lahko vplivata na varnost Unije in njenih držav članic, če se na primer uporabijo v vojaške ali obveščevalne namene v tretjih državah; (b) zlonamernim vplivom na raziskave, kadar lahko tretje države raziskave uporabijo ali se lahko iz tretjih držav uporabijo med drugim za ustvarjanje dezinformacij ali spodbujanje samocenzure med študenti in raziskovalci, kar krši akademsko svobodo in raziskovalno integriteto v Uniji; (c) kršitvami etike ali integritete, kadar se znanje in tehnologije uporabljajo za zatiranje, kršenje ali spodkopavanje vrednot in temeljnih pravic Unije, kot so opredeljene v Pogodbah;
- (7) „odprti dostop“ pomeni spletni dostop do rezultatov, zagotovljen brezplačno;
- (8) „odprta znanost“ pomeni pristop k znanstvenemu procesu, ki vključuje zgodnje in odprto deljenje raziskav, odprti dostop do rezultatov in odgovorno upravljanje z njimi, ukrepe za ponovljivost ter vključevanje državljanov in končnih uporabnikov v raziskave in inovacije;
- (9) „predkomercialno naročanje“ pomeni naročanje raziskovalnih in razvojnih storitev, ki vključujejo delitev tveganja in koristi pod tržnimi pogoji ter konkurenčni razvoj v fazah, pri čemer so naročene raziskovalne in razvojne storitve jasno ločene od uvajanja tržnih količin končnih proizvodov;

- (10) „naročanje inovativnih rešitev“ pomeni naročanje, kjer naročniki nastopajo kot stranka za uvajanje inovativnega blaga ali storitev, ki še niso na voljo v serijski tržni obliki, na trg, in lahko vključuje tudi preskušanje skladnosti;
- (11) „podlage“ pomeni vse podatke, znanje ali izkušnje kakršne koli oblike ali vrste, tako materialne kot nematerialne, vključno z vsemi pravicami, kot so pravice intelektualne lastnine, v lasti pred pristopom k določenemu ukrepu in opredeljene v pisnem sporazumu, kot je potrebno za izvajanje ukrepa ali za valorizacijo rezultatov;
- (11a) „razširjanje rezultatov“ pomeni javno razkritje rezultatov – razen zaradi zaščite ali valorizacije rezultatov –, vključno z znanstvenimi objavami na katerem koli nosilcu;
- (12) „valorizacija“ pomeni uporabo rezultatov v nadaljnjih dejavnostih, ki niso zajete v zadevnem ukrepu, vključno s komercialno uporabo ter preoblikovanjem rezultatov v proizvode, storitve, politike ali družbene rešitve, ki koristijo širšemu krogu deležnikov ali družbi kot celoti;
- (12a) „pošteni in razumni pogoji“ pomeni ustrezne pogoje, vključno z morebitnimi finančnimi pogoji ali pogoji dostopa prosto plačila, ob upoštevanju specifičnih okoliščin zahteve za dostop;
- (13) „mednarodna evropska raziskovalna organizacija“ pomeni mednarodno organizacijo, v kateri je večina članov držav članic ali tretjih držav, pridruženih programu, njen glavni cilj pa je spodbujanje znanstvenega in tehnološkega sodelovanja v Evropi;
- (14) „pridobitni pravni subjekti“ pomeni pravni subjekt, ki je po svoji pravni obliki pridobitne narave ali ima pravni ali statutarni namen, da dobiček deli svojim delničarjem ali posameznim članom;

- (15) „malo ali srednje podjetje“ ali „MSP“ pomeni mikro, malo ali srednje podjetje v smislu Priloge k Priporočilu Komisije 2003/361/ES¹⁴;
- (16) „malo podjetje s srednje veliko tržno kapitalizacijo“ pomeni malo podjetje s srednje veliko tržno kapitalizacijo, kot je opredeljeno v točki 2 Priloge k Priporočilu Komisije (EU) 2025/1099¹⁵;
- (16a) „program dela“ pomeni dokument, ki ga sprejme Komisija za izvajanje posebnega programa v skladu s členom 18 Sklepa XXX, ali enakovreden dokument po vsebini in strukturi, ki ga sprejme organ financiranja;
- (17) „rezultati“ pomeni kakršen koli materialni ali nematerialni rezultat določenega ukrepa, kot so podatki, znanje ali izkušnje, ne glede na obliko ali naravo in ne glede na to, ali ga je mogoče zaščititi, ter vse pravice in obveznosti, ki so povezane z njim, vključno s pravicami intelektualne lastnine;
- (18) „ukrep pionirskih raziskav ERC“ pomeni raziskovalni ukrep, ki ga vodi glavni raziskovalec in gosti en ali več upravičencev, ki prejemajo financiranje iz Evropskega raziskovalnega sveta (ERC);
- (18a) „raziskovalna in inovacijska dejavnost“ pomeni ukrep, namenjen odkrivanju novega znanja ali preučevanju izvedljivosti nove ali izboljšane tehnologije, proizvoda, procesa, storitve ali rešitve. Vključuje lahko temeljne in uporabne raziskave, tehnološki razvoj in povezovanje;
- (19) „ukrep raziskav in usposabljanja“ pomeni ukrep, usmerjen v izboljšanje spretnosti, znanja in poklicnih možnosti raziskovalcev, ki spodbuja mobilnost med državami, sektorji ali disciplinami, na primer v komponenti „ukrepi Marie Skłodowska-Curie“;

¹⁴ Priporočilo Komisije 2003/361/ES z dne 6. maja 2003 o opredelitvi mikro, malih in srednje velikih podjetij (UL L 124, 20.5.2003, str. 36).

¹⁵ Priporočilo Komisije (EU) 2025/1099 z dne 21. maja 2025 o opredelitvi malih podjetij s srednje veliko tržno kapitalizacijo (UL L, 28.5.2025, str. 1).

- (20) „usklajevalni in podporni ukrep“ pomeni ukrep, ki prispeva k ciljem programa, iz česar so izvzete dejavnosti raziskav in inovacij, razen kadar se opravljajo v komponenti „širitev sodelovanja in razširjanje odličnosti“ dela IV „Evropski raziskovalni prostor“, in usklajevanje od spodaj navzgor brez sofinanciranja Unije za raziskovalne dejavnosti, kar omogoča sodelovanje med pravnimi subjekti iz držav članic in tretjih držav, pridruženih programu, da se okrepi evropski raziskovalni prostor;
- (21) „posredni ukrepi“ pomenijo dejavnosti, povezane z raziskavami in inovacijami, za katere Unija zagotavlja finančno podporo in ki jih izvajajo udeleženci;
- (22) „neposredni ukrepi“ pomenijo dejavnosti, povezane z raziskavami in inovacijami, ki jih izvaja Komisija prek svojega JRC;
- (23) „inovacijski ekosistem“ pomeni ekosistem, ki združuje organizacije, katerih funkcionalni cilj je omogočanje raziskovalnega in tehnološkega razvoja ter inovacij, in ki vključuje razmerja med materialnimi viri (kot so finančna sredstva, oprema in zmogljivosti, vključno z raziskovalnimi in tehnološkimi infrastrukturami), institucionalnimi subjekti (kot so visokošolske ustanove in podporne službe, raziskovalne in tehnološke organizacije, podjetja, vlagatelji – vključno z vlagatelji tveganega kapitala – in finančni posredniki) ter nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi subjekti, ki so organi odločanja in organi financiranja;
- (24) „trikotnik znanja“ pomeni mreže med izobraževalnimi institucijami, raziskovalnimi organizacijami in podjetji z namenom podpiranja raziskovalnih in inovacijskih ekosistemov, ki omogočajo razvoj inovacijskih postopkov od začetka inovacije do podjetniškega izobraževanja, ustanavljanja zagonskih podjetij in rasti podjetij v razširitveni fazi.

Člen 3

Cilji programa

1. Program krepi znanstvene in tehnološke temelje EU z odličnimi raziskavami in inovacijami na podlagi javnih natečajev ter tako podpira blaginjo, konkurenčnost, suverenost in odpornost Unije in njenih držav članic, zagotavlja znanstveni, tehnološki, gospodarski in družbeni učinek ter obravnava evropske in svetovne izzive, v sinergiji s splošnimi in posebnimi cilji Evropskega sklada za konkurenčnost.
2. Specifični cilji programa so:
 - razvijati, spodbujati in zagotavljati napredovanje znanstvene in tehnološke odličnosti v podporo ustvarjanju in razširjanju visokokakovostnega znanja, spretnosti, tehnologij in inovativnih rešitev;
 - podpreti uresničevanje Evropskega raziskovalnega prostora (ERA) ter pakta ERA za raziskave in inovacije ter prispevati k usklajevanju politik, prednostnih nalog in naložb na ravni EU ter na nacionalni in regionalni ravni, da bi se oblikoval vseevropski raziskovalni in inovacijski ekosistem;
 - podpirati usposabljanje in mobilnost raziskovalcev, da se privabijo in zadržijo talenti na vseh ravneh ter omogočijo privlačne poklicne poti v raziskovanju in spodbuja kroženje možganov in prepreči njihov beg;
 - povečati skupne raziskave in inovacije ter izmenjavo in valorizacijo znanja po vsej EU, ob ustreznem upoštevanju z raziskavami povezanih varnostnih tveganj;
 - spodbujati odprto in varno mednarodno sodelovanje na področju raziskav in inovacij;
 - zmanjšati nacionalne in regionalne razlike v zmogljivostih in spretnostih na področju raziskav in inovacij s krepitvijo raziskovalnih in inovacijskih ekosistemov,

- izboljšati položaj Unije na področju raziskav in inovacij, s posebnim poudarkom na strateških tehnologijah in prelomnih inovacijah; olajšati razširjanje inovativnih rešitev za spodbujanje konkurenčnosti in reševanje evropskih in svetovnih družbenih izzivov;
- zmanjšati tveganje in mobilizirati več zasebnega financiranja raziskav in inovacij, zlasti za podporo globokih tehnologij ter širitev inovativnih zagonskih podjetij in MSP;
- povečati javne in zasebne naložbe v raziskave in inovacije v državah članicah ter tako prispevati k doseganju skupnih odhodkov za raziskave in razvoj v višini vsaj 3 % bruto domačega proizvoda (BDP) Unije.

2a. Posebni cilji posebnega programa iz člena 1(2), točka (b), te uredbe so krepitev konkurenčnosti, učinkovitosti in odpornosti evropske obrambne tehnološko-industrijske baze s podpiranjem skupnih raziskovalnih in razvojnih ukrepov, spodbujanjem inovacij in tehnološkega vodstva.

Člen 4

Struktura programa

1. [Za namene posebnega programa iz člena 1(2) je program strukturiran v naslednje dele, ki prispevajo k splošnim in specifičnim ciljem iz člena 3 ter sklopom politike iz Uredbe (EU) XXX [Evropski sklad za konkurenčnost]]:
 - (a) steber I „Odlična znanost“ z naslednjimi komponentami:
 - (i) Evropski raziskovalni svet (ERC),
 - (ii) ukrepi Marie Skłodowske-Curie (MSCA),
 - (iii) Skupno raziskovalno središče (JRC).

- (b) Steber II „Konkurenčnost in družba“ z naslednjimi komponentami:
- (i) „Konkurenčnost“, vključno z raziskovalnimi in inovacijskimi dejavnostmi, ki prispevajo k ciljem in posebnim dejavnostim sklopov politike v okviru Evropskega sklada za konkurenčnost:
 - (1) skupne raziskovalne in inovacijske dejavnosti iz poglavja IV „Čisti prehod in razogljičenje industrije“ Evropskega sklada za konkurenčnost;
 - (2) skupne raziskovalne in inovacijske dejavnosti iz poglavja V „Zdravje, biotehnologija, kmetijstvo in biogospodarstvo“ Evropskega sklada za konkurenčnost;
 - (3) skupne raziskovalne in inovacijske dejavnosti iz poglavja VI „Vodilna vloga na digitalnem področju“ Evropskega sklada za konkurenčnost;
 - (4) skupne raziskovalne in inovacijske dejavnosti iz poglavja VII „Odpornost in varnost, obrambna industrija in vesolje“ Evropskega sklada za konkurenčnost.
 - (ii) „Družba“, vključno s skupnimi raziskovalnimi in inovacijskimi dejavnostmi, ki naj bi usmerjale pri družbenih in kulturnih izzivih in preobrazbi ter podpirale z dokazi podprto oblikovanje politik za v prihodnost usmerjene in odporne družbe.
- (c) Steber III „Inovacije“ z naslednjimi komponentami:
- (i) Evropski svet za inovacije (EIC),
 - (ii) evropski inovacijski ekosistemi, vključno z dejavnostmi za spodbujanje povezovanja v okviru trikotnika znanja, tj. visokošolskega izobraževanja, raziskav in inovacij ter podjetij, po vsej Uniji.

- (d) Steber IV „Evropski raziskovalni prostor“ z naslednjimi komponentami:
- (i) Evropski raziskovalni prostor;
 - (ii) raziskovalna in tehnološka infrastruktura,
 - (iii) širitev sodelovanja in razširjanje odličnosti.

Člen 5

Horizontalna načela

Program:

- (a) po potrebi zagotavlja multidisciplinarni pristop in zagotavlja vključevanje družboslovja in humanistike v celotnem programu. Vključuje posebne razpise za zbiranje predlogov, ki obravnavajo družboslovne in humanistične teme;
- (b) razvija znanstvena dognanja in prispeva k oblikovanju informiranih, učinkovitih in odzivnih javnih politik po vsej Uniji in zunaj nje;
- (ba) zajema vrednostno verigo raziskav in inovacij in omogoča močno povezavo z Evropskim skladom za konkurenčnost za spodbujanje uvajanja in uporabe rezultatov raziskav in inovacij;
- (c) spodbuja prakse odprte znanosti, vključno z zagotavljanjem odprtega dostopa do recenziranih znanstvenih objav rezultatov ter odprtega dostopa do raziskovalnih podatkov in drugih rezultatov v skladu z načelom „odprto, kolikor je mogoče, zaprto, kolikor je potrebno“ in načeli FAIR ter z razširitvijo in konsolidacijo evropskega oblaka za odprto znanost kot skupnega evropskega prostora za raziskovalne podatke;
- (ca) spodbuja in omogoča široko in raznoliko sodelovanje po vsej Uniji, na primer med evropskimi raziskovalci, inovatorji in podjetji, da bi lahko znotraj množice talentov in zmogljivosti iz vse Evrope okrepili medsebojne povezave in sodelovanje med nacionalnimi raziskovalnimi in inovacijskimi ekosistemi, spodbujali kroženje možganov ter povezovali tako odličnost, ki je že uveljavljena, kot tisto, ki šele nastaja;

- (caa) sledi pristopu vgrajene dvojne rabe z namenskimi razpisi, ki so oblikovani izključno za tehnologije z dvojno rabo, medtem ko se pri odprtih razpisih lahko podpirajo tudi dejavnosti z dvojno rabo;
- (cb) vzdržuje varnost raziskav s predvidevanjem in obvladovanjem tveganj, kot so neželen prenos kritične tehnologije, rezultatov in znanja, zlonamerni vpliv na raziskave ter kršitve etike ali integritete;
- (cc) zagotavlja upravno poenostavitev in zmanjšanje bremena v korist vložnikov in upravičencev;
- (cca) zagotavlja, da so predlogi ocenjeni s strokovno kompetentno, pregledno in nevtralno recenzijo, s čimer se varujejo visoki standardi in kakovost sistema ocenjevanja ter zagotavlja učinkovitost in izvedljivost;
- (cd) podpira spodbujanje enakih možnosti za vse deležnike pri raziskavah in inovacijah v Uniji;
- (ce) privzeto zagotavlja uresničevanje enakosti med spoloma, tudi z vključitvijo vidika spolov v raziskovalne in inovacijske vsebine v vseh fazah raziskovalnega kroga;
- (cf) zagotavlja strateške sinergije med stebri in njihovimi komponentami;
- (cg) se izvaja v sinergiji z drugimi programi Unije in, če je ustrezno, nacionalnimi in regionalnimi programi, in tako zagotavlja upravno poenostavitev;
- (ch) omogoča sodelovanje vseh vrst deležnikov, zlasti novih udeležencev in novih ciljnih skupin v programu, predvsem prek nacionalnih kontaktnih točk, ki lahko komunicirajo z ustreznimi podpornimi strukturami iz drugih programov Unije.

[Člen 6

Proračun

1. Okvirna finančna sredstva programa za obdobje od 1. januarja 2028 do 31. decembra 2034 znašajo 175 002 000 000 EUR v tekočih cenah.

2. Okvirna razdelitev zneska iz odstavka 1 tega člena za posebni program iz člena 1(2)(a) je:
- (a) 44 079 000 000 EUR za del I „Odlična znanost,“ od tega 2 600 000 000 EUR za neposredne nejedrske ukrepe Skupnega raziskovalnega središča.
 - (b) 75 876 000 000 EUR za del II „Konkurenčnost in družba“, od tega:
 - i. 68 270 000 000 EUR za del „Konkurenčnost“, od tega:

25 331 000 000 EUR za skupne raziskovalne in inovacijske dejavnosti v okviru poglavja IV „Čisti prehod in razogljichenje industrije“ Evropskega sklada za konkurenčnost;

19 650 000 000 EUR za skupne raziskovalne in inovacijske dejavnosti v okviru poglavja V „Zdravje, biotehnologija, kmetijstvo in biogospodarstvo“ Evropskega sklada za konkurenčnost;

16 854 000 000 EUR za skupne raziskovalne in inovacijske dejavnosti v okviru poglavja VI „Vodilni položaj na digitalnem področju“ Evropskega sklada za konkurenčnost;

6 435 000 000 EUR za skupne raziskovalne in inovacijske dejavnosti v okviru poglavja VII „Odpornost in varnost, obrambna industrija in vesolje“ Evropskega sklada za konkurenčnost.
 - ii. 7 606 000 000 EUR za del „Družba“;
 - (c) 38 785 000 000 EUR za del III „Inovacije“;
 - (d) 16 262 000 000 EUR za del IV „Evropski raziskovalni prostor“, od tega 5 387 000 000 EUR za širitev sodelovanja in razširjanje odličnosti.

3. Znesek iz odstavka 1 tega člena in zneski dodatnih sredstev iz člena 7 se lahko uporabijo tudi za tehnično in upravno pomoč za izvajanje programa, kot so dejavnosti pripravljanja, spremljanja, kontrole, revizije in ocenjevanja, informacijskotehnološki sistemi in platforme ter dejavnosti informiranja in komuniciranja, vključno s korporativnim komuniciranjem o političnih prednostnih nalogah Unije, ter za vso drugo tehnično in upravno pomoč ali odhodke, povezane z uslužbenci, ki jih ima Komisija pri upravljanju programa.
4. Če je to potrebno za omogočanje upravljanja ukrepov, ki do 31. decembra 2034 ne bodo zaključeni, se lahko odobritve knjižijo v proračun Unije po letu 2034, da se pokrijejo potrebni odhodki in omogoči upravljanje ukrepov, ki niso zaključeni do konca programa.
5. Proračunske obveznosti za ukrepe, ki trajajo več kot eno proračunsko leto, se lahko razčlenijo v letne obroke čez več let.]

Člen 7

Dodatna sredstva

1. Države članice, institucije, organi in agencije Unije, tretje države, mednarodne organizacije, mednarodne finančne institucije ali druge tretje strani lahko zagotovijo dodatne finančne ali nefinančne prispevke za program. Dodatni finančni prispevki so zunanji namenski prejemki v smislu člena 21(2), točka (a), (d) ali (e), ali člena 21(5) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509.

2. Sredstva, dodeljena državam članicam v okviru deljenega upravljanja, se lahko na njihovo zahtevo dajo na voljo za program. Komisija ta sredstva izvršuje neposredno ali posredno v skladu s členom 62(1), točka (a) ali (c), Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509. Dodajo se znesku iz člena 6(1) te uredbe. Uporabijo se v korist zadevne države članice. Kadar Komisija za dodatne zneske, ki so tako dani na voljo za program, ne sklene pravne obveznosti v okviru neposrednega ali posrednega upravljanja, se lahko ustrezni zneski, za katere niso sklenjene obveznosti, na zahtevo zadevne države članice prerezporedijo nazaj v enega ali več zadevnih izvornih programov.

Člen 8

Alternativno, kombinirano in kumulativno financiranje

1. Program se izvaja v sinergiji z drugimi programi Unije. Ukrep, ki je prejel prispevek Unije iz drugega programa, lahko prejme tudi prispevek v okviru tega programa. Za ustrezni prispevek se uporabljajo pravila zadevnega programa Unije, lahko pa se za vse prispevke uporablja enoten sklop pravil in se sklene ena sama pravna obveznost. Če prispevek Unije temelji na upravičenih stroških, kumulativna podpora iz proračuna Unije ne presega skupnih upravičenih stroškov ukrepa in se lahko izračuna sorazmerno v skladu z dokumenti, ki določajo pogoje za podporo.

2. Postopki dodeljevanja v okviru programa se lahko izvedejo skupaj v okviru neposrednega ali posrednega upravljanja z državami članicami, institucijami, organi in agencijami Unije, tretjimi državami, mednarodnimi organizacijami, mednarodnimi finančnimi institucijami ali drugimi tretjimi stranmi, če je zagotovljena zaščita finančnih interesov Unije. Za take postopke se uporablja enoten sklop pravil in se sklene ena sama pravna obveznost. V ta namen lahko partnerji v skupnem postopku dodeljevanja dajo sredstva na voljo programu v skladu s členom 7 te uredbe ali pa se lahko pooblastijo za izvajanje postopka dodeljevanja, po potrebi v skladu s členom 62(1), točka (c), Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509. V skupnih postopkih dodeljevanja lahko komisijo za ocenjevanje iz člena 153(3) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 sestavljajo tudi člani, ki so predstavniki partnerjev v navedenem postopku.
3. Pečat odličnosti se lahko podeli za predloge, ki izhajajo iz razpisov, določenih v programu dela, in izpolnjujejo naslednje pogoje:
 - (a) bili so ocenjeni v sklopu razpisa za zbiranje predlogov v okviru programa; in
 - (b) izpolnjujejo minimalne zahteve glede kakovosti, kar zadeva navedeni razpis za zbiranje predlogov, ter
 - (c) niso bili financirani v okviru tega razpisa za zbiranje predlogov le zaradi proračunskih omejitev.
4. Ukrepi, za katere je bil podeljen pečat, se lahko financirajo z drugimi sredstvi Unije, lahko pa jih financirajo tudi države članice.

Člen 9

Tretje države, pridružene programu

1. V programu lahko kot polno ali delno pridružene sodelujejo naslednje tretje države, in sicer v skladu s cilji iz člena 3, ki se uporabljajo za:
 - (a) članice Evropskega združenja za prosto trgovino, ki so članice Evropskega gospodarskega prostora, v skladu s pogoji, določenimi v Sporazumu o Evropskem gospodarskem prostoru, ter evropske mikrodržave (Andora, Monako, San Marino in Vatikanska mestna država) v skladu s pogoji, določenimi v ustreznih sporazumih;
 - (b) države pristopnice, države kandidatke in potencialne kandidatke v skladu s splošnimi načeli in splošnimi pogoji za sodelovanje teh držav v programih Unije, določenimi v zadevnih okvirnih sporazumih, protokolih in sklepih pridružitvenih svetov ali v podobnih sporazumih, ter v skladu s posebnimi pogoji, določenimi v sporazumih med Unijo in temi državami;
 - (c) države iz evropske sosedске politike v skladu s splošnimi načeli in splošnimi pogoji za sodelovanje teh držav v programih Unije, določenimi v zadevnih okvirnih sporazumih, protokolih in sklepih pridružitvenih svetov ali v podobnih sporazumih, ter v skladu s posebnimi pogoji, določenimi v sporazumih med Unijo in temi državami;
 - (d) druge tretje države v skladu s pogoji, določenimi v posebnem mednarodnem sporazumu, ki ureja sodelovanje tretje države v katerem koli programu Unije.
2. Sporazumi za sodelovanje v programu iz odstavka 1:
 - (a) zagotavljajo pravično ravnotežje med prispevki in koristmi tretje države, ki sodeluje v programu;

- (b) določajo pogoje za sodelovanje v programu, vključno z izračunom finančnih prispevkov, sestavljenih iz operativnega prispevka in pristojbine za sodelovanje, za program in njegove splošne upravne stroške;
 - (c) na tretjo državo ne prenašajo nobenega pooblastila za odločanje v programu;
 - (d) jamčijo pravice Unije, da zagotavlja dobro finančno poslovanje in ščiti svoje finančne interese;
 - (e) po potrebi zagotavljajo zaščito interesov Unije v zvezi z varnostjo in javnim redom.
3. Za namene odstavka 2, točka (d), tretja država podeli potrebne pravice in dostop, ki se zahtevajo na podlagi Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 in Uredbe (EU, Euratom) št. 883/2013, ter zagotovi, da so sklepi o naložitvi denarne obveznosti osebam, ki niso države, v smislu člena 299 PDEU, ter sodbe in sklepi Sodišča Evropske unije izvršljivi.
4. Za namene odstavka 1, točka (d), je pridružitev ali delna pridružitev drugih tretjih držav mogoča le, če izpolnjujejo vsa naslednja merila:
- (a) dobra zmogljivost na področju znanosti, tehnologije in inovacij;
 - (b) zavezanost na pravilih temelječemu odprtemu tržnemu gospodarstvu, vključno s poštenim in pravičnim obravnavanjem pravic intelektualne lastnine, spoštovanje človekovih pravic, kar je podprto z demokratičnimi institucijami;
 - (c) dejavno spodbujanje politik za izboljšanje gospodarske in družbene blaginje državljanov.

5. Pri obsegu pridružitve vsake tretje države programu se upoštevajo spoštovanje človekovih pravic in skladnost z ustreznim pravom Unije in mednarodnim pravom ter analizirajo tveganja, zlasti tista, ki bi lahko vplivala na javni red in varnost Unije na ustreznih področjih politike, vključno z gospodarsko varnostjo in varnostjo raziskav, pa tudi koristi in širši cilj spodbujanja gospodarske rasti in konkurenčnosti Unije z raziskavami in inovacijami. V skladu s tem so lahko tretje države, z izjemo članic EGP, držav pristopnic, držav kandidatk in potencialnih kandidatk, izključene iz delov programa v skladu s to uredbo ali samim sporazumom o pridružitvi.
6. V sporazumu o pridružitvi, s katerim se določijo pogoji sodelovanja v programu, je, kolikor je mogoče, določeno vzajemno sodelovanje pravnih subjektov s sedežem v Uniji v enakovrednih programih tretjih držav, pridruženih programu, v skladu s pogoji, določenimi v teh programih.
7. Pogoji, ki določajo stopnjo finančnih prispevkov iz odstavka 2, točka (b), zagotavljajo reden samodejen popravek večjega neravnotežja v primerjavi z zneskom, ki ga subjekti s sedežem v pridruženi državi prejmejo prek sodelovanja v programu, pri tem pa se upoštevajo stroški upravljanja, izvrševanja in delovanja programa. Pri dodelitvi finančnih prispevkov se upošteva raven sodelovanja pravnih subjektov tretjih držav, pridruženih programu, v vsakem delu programa.
- 7a. Komisija v skladu z informacijami, zagotovljenimi v okviru letnega proračunskega postopka, programskemu odboru zagotovi informacije o finančnih prispevkih tretjih držav, pridruženih programu, in njihovi dodelitvi različnim komponentam programa.

Izvajanje in oblike financiranja Unije

1. Program se izvaja v skladu z Uredbo (EU, Euratom) 2024/2509 v okviru neposrednega upravljanja ali v okviru posrednega upravljanja z organi iz člena 62(1), točka (c), navedene uredbe.
2. Financiranje Unije se lahko zagotovi v kateri koli obliki s postopki dodeljevanja v skladu z Uredbo (EU, Euratom) 2024/2509, zlasti prek nepovratnih sredstev, nagrad, javnih naročil, nefinančnih donacij in finančnih instrumentov. Nepovratna sredstva so glavna oblika podpore v programu.
3. [Z izjemo finančnih instrumentov v okviru EIC (sklada), pri katerih se podpora Unije zagotovi v obliki proračunskega jamstva ali finančnega instrumenta, vključno v kombinaciji z nepovratno podporo v okviru operacije mešanega financiranja, se zagotavlja izključno prek instrumenta InvestEU Evropskega sklada za konkurenčnost in se izvaja v skladu z veljavnimi pravili instrumenta InvestEU Evropskega sklada za konkurenčnost na podlagi sporazumov o prispevku ali jamstvu, sklenjenih v ta namen. Kadar se za program uporablja instrument InvestEU Evropskega sklada za konkurenčnost, se določijo rezervacije za proračunsko jamstvo in financiranje finančnih instrumentov, vključno v kombinaciji z nepovratno podporo v obliki operacije mešanega financiranja.]
4. Kadar se financiranje Unije zagotovi v obliki nepovratnih sredstev, se lahko financiranje, kjer je to ustrezno, zagotovi kot financiranje, ki ni povezano s stroški, ali kot možnosti poenostavljenega obračunavanja stroškov, zlasti s pavšalnimi zneski in stroški na enoto za osebje, v skladu z Uredbo (EU, Euratom) 2024/2509. Financiranje se lahko zagotovi v obliki povračila dejanskih upravičenih stroškov zaradi posebnih značilnosti ali ciljev ukrepa. Kadar je treba omogočiti druge vire financiranja, vključno s sovlaganjem z nacionalnimi viri, za katere veljajo pravila o državni pomoči, se financiranje zagotovi v obliki povračila dejanskih upravičenih stroškov ali možnosti poenostavljenega obračunavanja stroškov.

5. Za namene člena 153(3) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 komisijo za ocenjevanje v celoti ali, v ustrezno utemeljenih primerih, delno sestavljajo neodvisni zunanji strokovnjaki. V primeru usklajevalnih in podpornih ukrepov lahko komisijo za ocenjevanje v ustrezno utemeljenih primerih v celoti sestavljajo predstavniki institucij ali organov Unije, kot je navedeno v členu 153 finančne uredbe.

Člen 11

Evropska partnerstva

1. Kadar je to potrebno za namen doseganja ciljev iz člena 3, se lahko dejavnosti v skladu s to uredbo pregledno izvajajo prek evropskih partnerstev. Taka partnerstva se vzpostavijo le v primerih, ko samo z ukrepi Unije ni mogoče doseči zelenih ciljev in ko je potrebno okrepljeno sodelovanje med EU in drugimi partnerji, vključno z nacionalnimi, regionalnimi in/ali zasebnimi akterji. Področja za evropska partnerstva se opredelijo na podlagi smernic Sveta ali, kadar je ustrezno, njegovih svetovalnih teles. Poskrbeti je treba za usklajenost in si po potrebi prizadevati za sinergije z drugimi programi Unije, zlasti z Evropskim skladom za konkurenčnost.
- 1a. Evropska partnerstva:
- (a) temeljijo na memorandumu o soglasju, v primeru finančnih prispevkov partnerjev, z izjemo Unije, pa jih dopolnjujejo pogodbeni dogovori med Unijo in partnerji. Ta partnerstva se bodo izvajala z ukrepi v ustreznih programih dela v okviru Obzorja Evropa in/ali Evropskega sklada za konkurenčnost, ali

- (b) v ustrezno utemeljenih primerih naloge izvrševanja proračuna iz enega ali različnih programov financiranja Unije v skladu s členom 62(1), točka (c), Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 poverijo organom, ustanovljenim na podlagi člena 185 in 187 PDEU. Organi iz člena 187 PDEU se ustanovijo z enotnim ustanovitvenim aktom, ki zagotavlja usklajena pravila. Partnerstva iz člena 185 PDEU se vzpostavijo z namenskimi akti.

2. V memorandumu o soglasju, ki je v primeru finančnih prispevkov partnerjev, z izjemo Unije, dopolnjen s pogodbenimi dogovori, ali v ustanovitvenem aktu so za vsako partnerstvo določeni:

- (-a) cilji in mejniki, ki jih je treba doseči;
- (a) rezultati, ki jih je treba doseči, ki so jasni, merljivi in časovno opredeljeni;
- (b) enoten sklop zahtev glede poročanja in spremljanja, vključno s ključnimi kazalniki uspešnosti in učinka;
- (c) s tem povezane obveznosti vseh partnerjev, v obliki finančnih prispevkov in/ali prispevkov v naravi;
- (d) ureditve upravljanja z mehanizmom, ki vsem partnerjem omogoča razpravo in dogovor o programiranju in dejavnostih partnerstev, ter določbe, ki zagotavljajo njihove glasovalne pravice in ustrezno zastopanost;
- (da) strateški načrt za raziskave in inovacije, o katerem so se dogovorili partnerji in v katerem so podrobno opisane tematske prednostne naloge ter pričakovani znanstveni in socialno-ekonomski učinki, pa tudi časovni načrt načrtovanih dejavnosti in mejnikov med celotnim trajanjem partnerstva. Kadar se v okviru partnerstva razvijajo dejavnosti in načini uvajanja na trg, se v strateški načrt za raziskave in inovacije vključi načrt za uvajanje, o katerem se dogovorijo partnerji.

- 3a. Za evropska partnerstva, vzpostavljena v skladu z odstavkom 1a(a), podpora Unije poteka v obliki prispevkov za ukrepe, ki se izvajajo v okviru Obzorja Evropa za dejavnosti raziskav in inovacij. Namen teh prispevkov je, da se čim bolj mobilizirajo prispevki drugih partnerjev. Z drugimi programi Unije se lahko prispeva k drugim dejavnostim, z Evropskim skladom za konkurenčnost na primer za dejavnosti uvajanja.
- 3aa. Za evropska partnerstva, vzpostavljena v skladu z odstavkom 1a(b), Unija zagotovi finančni prispevek iz Obzorja Evropa za raziskovalne in inovacijske dejavnosti. Z drugimi programi Unije se lahko prispeva k drugim dejavnostim, z Evropskim skladom za konkurenčnost na primer za dejavnosti uvajanja. Skupni prispevek Unije je sorazmeren prispevku partnerjev, z izjemo Unije. V enotnem temeljnem aktu za skupna podjetja na podlagi člena 187 PDEU in ustreznem ustanovitvenem aktu za pobude na podlagi člena 185 PDEU se določijo podrobna pravila za prispevek vseh partnerjev.
- 3b. Prispevki partnerjev, z izjemo Unije, so lahko v naslednjih oblikah:
- (a) finančni prispevki k operativnemu in upravnemu proračunu pobude, vključno s finančnimi sredstvi držav članic za udeležence – ki imajo sedež v zadevni državi članici – pri ukrepih v okviru pobude;
 - (b) prispevki v naravi za financiranje stroškov lastne udeležbe v okviru pobude.
- 3ba. Ustrezni organi Unije, ki dodeljujejo nepovratna sredstva, ali drugi organi, pooblaščen za izvrševanje proračuna, upravljajo enotne postopke dodeljevanja, ki zajemajo postopke razpisa, ocenjevanja, izbire in spremljanja, s čimer se zagotavlja poenostavitev in preglednost. Države članice so odgovorne za svoje finančne prispevke v skladu s svojimi veljavnimi nacionalnimi pravili in postopki, s čimer se zagotavlja poenostavitev in harmonizirano izvajanje.

5. Evropska partnerstva:

- (-a) so opredeljena in dogovorjena v tesnem sodelovanju z državami članicami in po potrebi v posvetovanju z zasebnim sektorjem;
- (b) se vzpostavijo za obravnavanje izzivov, ki zahtevajo kritično maso sredstev ter enoten in usklajen pristop, tako v smislu načrtovanja kot izvajanja, med vsemi akterji;
- (ba) se vzpostavijo le v primerih, ko samo z ukrepi Unije ali drugimi oblikami podpore v okviru programa ni mogoče doseči zelenih ciljev;
- (c) so usklajena s strateškimi prednostnimi nalogami Unije in pomagajo pri izvajanju glavnih politik in pobud za politike Unije, ki dopolnjujejo politike in pobude držav članic;
- (d) se izberejo v preglednem, odprtem in konkurenčnem postopku na podlagi sklopa merljivih meril v življenjskem ciklu in močnega portfeljskega pristopa, rezultat tega pa je skladen in dopolnjujoč portfelj omejenega števila evropskih partnerstev;
- (e) temeljijo na okvirnih vnaprejšnjih in dolgoročnih zavezah ter pozneje uradnih zavezah vseh partnerjev, da bodo finančno ali, kadar je ustrezno, v naravi, prispevali k sredstvom evropskega partnerstva, in sicer tako, da se spodbuja harmonizacija in standardizacija izvajanja;
- (ea) so stalno odprta za vse vrste partnerjev vseh velikosti v celotni vrednostni verigi in v vseh disciplinah;
- (f) zahtevajo jasen pristop življenjskega cikla, vključno z vnaprejšnjim načrtom za izvajanje pobude s strategijo za opuščanje financiranja Unije;
- (fa) si prizadevajo za sinergije z drugimi instrumenti Unije za financiranje, zlasti z Evropskim skladom za konkurenčnost, da bi se izognili prekrivanju in podvajanju ter namesto tega zagotovili dodano vrednost in čim večji učinek.

- 5a. Največ [X %] proračuna v okviru stebra II se dodeli evropskim partnerstvom.
7. Vsi partnerji, z izjemo Unije, javno objavijo informacije o strukturi, članstvu in dejavnostih, ki se izvajajo v okviru partnerstva. Kadar se partnerstva sklepajo s predstavniškimi organizacijami in združenji, to vključuje redne informacije o njihovem članstvu.

Poglavje II

Odlična znanost

Člen 12

Evropski raziskovalni svet

1. Evropski raziskovalni svet zagotavlja privlačno in prožno financiranje, ki bo na podlagi natečaja, izhajajočega izključno iz merila odličnosti, posameznim nadarjenim in ustvarjalnim raziskovalcem, s poudarkom na raziskovalcih na začetku poklicne poti, in njihovim ekipam omogočilo, da raziskujejo najobetavnejše poti na novih področjih znanosti, ne glede na njihovo državljanstvo in državo izvora.
2. ERC privabi najbolj nadarjene raziskovalce z vsega sveta in tako prispeva k uveljavitvi Unije kot vodilnega svetovnega središča za raziskave in inovacije.

Člen 13

Ukrepi Marie Skłodowske-Curie

1. Ukrepi Marie Skłodowske-Curie (v nadaljnjem besedilu: ukrepi MSCA) spodbujajo in podpirajo raziskovalne poklicne poti na vseh stopnjah, s posebnim poudarkom na raziskovalcih na začetku poklicne poti, razvoju spretnosti ter mobilnosti raziskovalcev z vsega sveta, nudijo tudi možnosti izmenjave za raziskovalno osebje, pri čemer pa je treba upoštevati varnostne vidike. S temi ukrepi se spodbuja raziskovalna odličnost od spodaj navzgor, privabljajo in ohranjajo izjemni raziskovalni talenti ter podpirajo trajnostne in privlačne poklicne poti v raziskovanju v Uniji, da bi povečali znanstveno odličnost Unije in tako prispevali h konkurenčnosti na področju raziskav in inovacij.

2. Z ukrepi MSCA se financirajo odlične doktorske mreže, podoktorske štipendije, izmenjave osebja na področju raziskav in inovacij ter mehanizmi podpore za spodbujanje trajnostnih poklicnih poti, da bi se privabili in obdržali najobetavnejši talenti. Močan poudarek je na mednarodnem, medsektorskem in interdisciplinarnem sodelovanju ter približevanju znanosti širši javnosti. S financiranjem se podpirajo vrhunske raziskave in osredotočenost na razvoj nadarjenih raziskovalcev, kar vključuje ciljno skupino podpore, v kateri so raziskovalci na začetku kariere. Prispeva se k uveljavitvi Unije kot vodilne destinacije za evropske in tuje raziskovalce.

Člen 14

Skupno raziskovalno središče

1. Skupno raziskovalno središče zagotavlja neodvisna in na dokazih temelječa znanje in znanost za podporo politikam EU in po potrebi državam članicam, da bi bil njihov vpliv na družbo pozitiven. To se dosega z neposrednimi ukrepi JRC in sodelovanjem JRC pri posrednih ukrepih. Poglavje II naslova II se ne uporablja za neposredne ukrepe. [JRC lahko z odstopanjem od člena 21(3) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 znova uporabi prihodke ali zneske, ki izhajajo iz njegovih raziskovalnih dejavnosti (npr. patentov, licenc itd.).]

Poglavje III

Konkurenčnost in družba

Člen 15

Skupne raziskave in inovacije

1. S skupnimi raziskavami in inovacijami se podpira ustvarjanje odličnih nadnacionalnih raziskovalnih in inovacijskih dejavnosti, v katerih sodelujejo subjekti iz različnih sektorjev in disciplin, vključno z družboslovjem in humanistiko, da bi se podprli odkrivanje, razvoj in hitro razširjanje visokokakovostnih rezultatov v korist strateških prednostnih nalog in vrednot Unije.

2. Skupne raziskovalne in inovacijske dejavnosti se na uravnotežen način izvajajo med nižjimi in višjimi ravni tehnološke pripravljenosti, s čimer se zajame celotna vrednostna veriga raziskav in inovacij, ki dopolnjuje dejavnosti v okviru Evropskega sklada za konkurenčnost.
- 2a. Skupne raziskovalne in inovacijske dejavnosti zagotavljajo uravnotežen pristop med ukrepi od spodaj navzgor in vnaprej določenimi temami na strateških področjih, da se hkrati spodbuja ustvarjalnost ter usmerjajo raziskave in inovacije. Opisi tem so preprosti in jasno opredeljujejo pričakovane rezultate in učinke, brez pretiranih podrobnosti o posameznih metodologijah, s čimer se spodbuja odprt in konkurenčen postopek ter vložnikom zagotavlja več svobode pri določitvi njihovih različnih poti za doseganje ustreznih ciljev na področju raziskav in inovacij.
3. V okviru komponente „konkurenčnost“ stebra II ta program podpira skupne raziskovalne in inovacijske dejavnosti sklopov politike Evropskega sklada za konkurenčnost, katerih cilj je okrepiti konkurenčnost Unije (poglavja IV do VII Uredbe (EU) XXX o Evropskem skladu za konkurenčnost).
- 3a. Komisija izvaja skupne raziskovalne in inovacijske dejavnosti v okviru komponente „konkurenčnost“ stebra II v posebnem namenskem delu programov dela, sprejetih na podlagi člena 15(1a) [uredbe o Evropskem skladu za konkurenčnost].
4. V okviru komponente „družba“ stebra II ta program podpira skupne raziskovalne in inovacijske dejavnosti, ki niso zajete v komponenti „konkurenčnost“ in katerih cilj je zagotavljati inovativne rešitve in krepiti dokazno podlago, da se omogoči družbena preobrazba v skladu s cilji in vrednotami Unije, vključno s pravno državo in temeljnimi pravicami.
- 4a. Komisija izvaja skupne raziskovalne in inovacijske dejavnosti v okviru komponente „družba“ stebra II v programih dela, sprejetih na podlagi člena 4(2) [SP10].

- 4b. Komponenti „konkurenčnost“ in „družba“ se razvijata usklajeno, da se zagotovita vzajemna krepitev in nemotena pokritost raziskovalnega in inovacijskega okolja za močno in odporno Unijo.
6. V okviru stebra II tega programa se podpora za raziskovalni in inovacijski del misij EU, vzpostavljenih na podlagi člena 8 Uredbe (EU) 2021/695, zagotavlja do leta 2030. Podporo za raziskovalne in inovacijske dejavnosti v zvezi z instrumentom novega evropskega Bauhausa v okviru Obzorja Evropa spremljajo ukrepi, namenjeni uveljavljanju v okviru drugih programov Unije.

Poglavje IV

Inovacije

Člen 16

Odbor Evropskega sveta za inovacije (EIC)

1. EIC identificira, razvija in razširja globokotehnološke in prelomne inovacije. Podpora se zagotovi, kadar globokotehnološka podjetja ter zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi z visokim tveganjem niso dovolj zrela, da bi prejela tržno podporo. Izvaja se predvsem z odprtimi razpisi za zbiranje predlogov po načelu od spodaj navzgor, hkrati pa zagotavlja uravnotežen portfelj ukrepov na vseh tematskih področjih. To se dopolnjuje s ciljno usmerjenimi tematskimi razpisi in razpisi za spoprijemanje s specifičnimi izzivi na področjih potencialnega strateškega interesa v tesni povezavi in sinergiji s sklopi politike Evropskega sklada za konkurenčnost, da se zagotovi vzajemno dopolnjevanje in prepreči prekrivanje, zlasti z instrumentom InvestEU tega sklada.
2. EIC zagotavlja naslednje vrste podpore za ukrepe z visokim tveganjem:
 - (a) nepovratna sredstva v okviru Iskalca, namenjena za raziskave z visokim tveganjem, zlasti raziskave v zgodnji fazi, potrjevanje konceptov in izdelovanje prototipov;
 - (b) nepovratna sredstva v okviru Prehoda, namenjena razvoju poti do komercialnega razvoja rezultatov raziskav, vključno z ustvarjanjem odcepljenih in zagonskih podjetij;

- (c) kombinirano financiranje in izključno naložbena podpora v okviru Pospeševalca, namenjena posameznim podjetjem, da razvijejo svoje inovacije in jih uvedejo na trg;
 - (d) spodbude za naročnike, da preizkusijo globokotehnološke in prelomne inovacije ter zagotovijo prve stranke zanje;
 - (e) storitve v okviru poslovnega pospeševalnika, ki dopolnjujejo financiranje EIC tako, da ob dopolnjevanju in usklajevanju s projektnim svetovanjem iz poglavja III Uredbe (EU) XXX [Evropski sklad za konkurenčnost] zagotavljajo dostop do strokovnega znanja s področja globokih tehnologij, uporabe raziskovalne in tehnološke infrastrukture, usposabljanja in mentorstva, mreženja ter povezovanja med vlagatelji, naročniki, podjetji in drugimi inovacijskimi partnerji.
3. Vrste podpore iz odstavka 2 se prožno kombinirajo z izzivi EIC, ki jih razvijajo in nadzorujejo vodje programov EIC. Izzivi EIC se izvajajo po portfeljnem pristopu, pri katerem se ukrepi izbirajo na podlagi tega, kako se dopolnjujejo pri doseganju opredeljenih ciljev in med seboj povezujejo. To poteka pod nadzorom vodij programov EIC, po potrebi po nasvetu neodvisnih zunanjih strokovnjakov, da se zagotovi prožen pristop, ki se odziva na hiter razvoj tehnologije in politike, z mandatom za preusmeritev ali ustavitev manj uspešnih projektov, vključno s postopnim financiranjem, za zagotovitev hitrih prehodov med instrumenti ter olajšanje povezav do končnih uporabnikov in strank. Programski odbor je v takih primerih ustrezno in pravočasno obveščen.
4. Vsa podpora EIC za naložbe se zagotavlja prek enega ali več namenskih naložbenih nosilcev, vzpostavljenih v skladu s pravom države članice (sklad Evropskega sveta za inovacije). Sklad Evropskega sveta za inovacije je strukturiran tako, da lahko privabi druge javne ali zasebne vlagatelje za povečanje učinka vzvoda, ki ga ima prispevek Unije.

5. EIC lahko podpira inovacije na področju kritičnih globokih tehnologij, namenjenih zlasti obrambi, v tesnem usklajevanju s sklopom politike Evropskega sklada za konkurenčnost „Odpornost in varnost, obrambna industrija in vesolje“. V teh primerih se uporabljata člena 50 in 51 Uredbe (EU) XXX [Evropski sklad za konkurenčnost]. Taka podpora je predmet posebnih razpisov za zbiranje predlogov in ne presega [X %] skupnega proračuna stebra III. Poleg določb iz odstavka 3 se pri izzivih EIC, ki se osredotočajo na uporabo v obrambne namene, upoštevajo prednostne naloge, določene v okviru sklopa politike Evropskega sklada za konkurenčnost [„Odpornost in varnost, obrambna industrija in vesolje“], te prednostne naloge pa se upoštevajo tudi pri premislekih o portfelju. Sestava programskega odbora, pristojna za [„Odpornost in varnost, obrambno industrijo in vesolje“], se obvešča o izvajanju podpore EIC za uporabo v obrambne namene.

Člen 17

Evropski inovacijski ekosistemi

1. S programom se v sodelovanju in usklajevanju z nacionalnimi in regionalnimi organi podpirajo dejavnosti v zvezi s strateškimi prednostnimi nalogami za ustvarjanje in krepitev konkurenčnih, trdnih, povezanih in nadnacionalnih inovacijskih ekosistemov, omogočanje in izboljšanje okvirnih pogojev ter podporo doseganju vseevropske razsežnosti. Take dejavnosti so odprte za vse ustrezne deležnike, da lahko izkoristijo tesno sodelovanje prek sektorjev, disciplin in meja. Prizadevati si je treba za sinergije z drugimi deli tega programa, vključno s tesnim sodelovanjem z drugimi ukrepi, in drugimi programi Unije ter nacionalnimi in regionalnimi programi, da bi pospešili inovacije s spodbujanjem znanja, vzajemnega učenja ter prenosa tehnologije in njihovega uvajanja na trg ter pripomogli k ustvarjanju bolj dinamičnega podjetniškega in poslovnega okolja, ki izhaja iz znanosti v Uniji.
2. S programom se podpirajo dejavnosti, vključno s tistimi v okviru skupnosti znanja in inovacij EIT, za spodbujanje povezovanja v okviru trikotnika znanja – visokošolsko izobraževanje, raziskave in inovacije ter podjetništvo – po vsej Uniji.

Poglavje V

Evropski raziskovalni prostor

Člen 18

Evropski raziskovalni prostor

1. Cilj Evropskega raziskovalnega prostora (v nadaljnjem besedilu: ERA) je ustvariti enoten, brezmejen trg za raziskave, inovacije in tehnologijo po vsej Uniji, v katerem raziskovalci, znanstveno znanje in tehnologija prosto krožijo. Program zagotavlja učinkovito spodbujanje in zaščito vrednot in načel ERP ter pakta za raziskave in inovacije v Evropi. Spodbuja nadaljnje usklajevanje med politikami Unije ter nacionalnimi in regionalnimi politikami na področju raziskav in inovacij.

Člen 18a

Raziskovalna in tehnološka infrastruktura

Financiranje raziskovalne in tehnološke infrastrukture prispeva k vzpostavitvi močnega, usklajenega in povezanega ekosistema vrhunskih trajnostnih objektov in storitev v Uniji, ki temelji na prednostnih vseevropskih infrastrukturah ter dopolnjujočih najsodobnejših nacionalnih in regionalnih zmogljivostih. Instrumenti financiranja Unije, ki so na voljo v okviru tega programa, se po potrebi uporabljajo v sinergiji z drugimi programi Unije, zlasti z Evropskim skladom za konkurenčnost, in drugimi viri financiranja. Program lahko prispeva za do 20 % stroškov izgradnje ali znatne nadgradnje pomembnih vrhunskih zmogljivosti raziskovalne in tehnološke infrastrukture v interesu Unije, kadar so potrebne naložbe, ki presegajo zmogljivosti posameznih zasebnih ali javnih akterjev. Največ [X %] skupnega proračuna stebra IV se uporabi kot prispevek za stroške izgradnje ali znatne nadgradnje raziskovalne in tehnološke infrastrukture. Vsak tak prispevek ne presega [X %] skupnega proračuna stebra IV. Področja za podporo stroškov izgradnje ali znatne nadgradnje raziskovalnih in tehnoloških infrastruktur bodo opredeljena na podlagi smernic Sveta ali po potrebi njegovih svetovalnih organov ter na podlagi dela Evropskega strateškega foruma za raziskovalne infrastrukture (ESFRI) in vseh nadaljnjih strateških forumov za tehnološke infrastrukture.

Člen 19

Širitev sodelovanja in spodbujanje odličnosti

1. [Bolgarija, Češka, Hrvaška, Latvija, Litva, Madžarska, Poljska, Romunija in Slovaška so „države širitve“ za namene financiranja ukrepov iz odstavka 5, točki (a) in (b).
2. Ciper, Estonija, Grčija, Malta, Portugalska in Slovenija so „države v prehodu“ za namene financiranja ukrepov iz odstavka 5, točke (b).]

3. Z izjemo evropskega sodelovanja v znanosti in tehnologiji lahko v okviru komponente „širitev sodelovanja in razširjanje odličnosti“ iz dela programa „Krepitev ERA“ kot koordinatorji upravičeno nastopijo le pravni subjekti, ustanovljeni v državah širitve ali državah v prehodu. Kot koordinatorji lahko v okviru te komponente za podporo raziskovalnim in inovacijskim dejavnostim v najbolj oddaljenih regijah upravičeno nastopijo tudi pravni subjekti, ki stalno delujejo v najbolj oddaljenih regijah, kot so opredeljene v členu 349 PDEU, zanje pa veljajo enaka pravila, kot se uporabljajo za države širitve na podlagi tega člena, razen odstavka 7.
4. Kar zadeva pridružene države, lahko v okviru te komponente kot koordinatorji v celoti upravičeno nastopijo pravni subjekti s seznama upravičenih držav, kot je opredeljen na podlagi kazalnika in objavljen v programu dela.
5. „Širitev sodelovanja in razširjanje odličnosti“ vključuje naslednje:
 - (a) ukrepe za krepitev zmogljivosti;
 - (b) ukrepe, s katerimi se podpirajo: – povezovanje in vodenje ERP; – vrednotenje znanja; – preprečevanje bega možganov; – posebne dejavnosti nacionalnih kontaktnih točk; – evropsko sodelovanje v znanosti in tehnologiji; – napredek držav širitve in držav v prehodu v smeri nemotenega zaključka komponente.
- 5a. Ukrepi, ki so se izkazali za koristne pri uresničevanju ciljev širitve, kot so povezovanje (*teaming*), katedre ERP in predhodni pospeševalec EIC, se bodo nadaljevali in nadalje razvijali, sprejeti pa bodo tudi novi ukrepi, vključno z ukrepi za povečanje sodelovanja raziskovalcev iz držav širitve in držav v prehodu v razpisih ERS. Obstoječi in novi ukrepi bi morali zagotoviti oblikovanje skladnega portfelja ukrepov, ki lahko podprejo napredek in razvijajočo se naravo ekosistemov raziskav in inovacij v državah širitve in državah v prehodu.

6. Komponenta „širitev sodelovanja in razširjanje odličnosti“ programa pomaga državam širitve in državam v prehodu pri nadaljnjem razvoju njihovih raziskovalnih in inovacijskih sistemov, povečanju njihovega sodelovanja v vseh delih programa in spodbujanju široke geografske pokritosti v odličnih sodelovalnih projektih. Ukrepi v okviru te komponente spodbujajo trajnostno navzgor usmerjeno konvergenco na področju raziskav in inovacij na podlagi napredka, ki so ga države širitve in države v prehodu dosegle pri nadaljnjem napredku. Ta prizadevanja se dopolnijo s sorazmernimi ukrepi držav članic. Ta komponenta tudi olajšuje vzajemno učenje med koordinatorji ukrepov, ki se financirajo v okviru programa, in pomaga pravnim subjektom iz držav v prehodu pri izmenjavi njihovih izkušenj v korist koordinatorjev iz držav širitve.
7. [Dostop do ukrepov za krepitev zmogljivosti je od leta 2030 dalje omejen na tiste države širitve, ki so v zadnjem znanem letu v primerjavi s prejšnjim letom povečale svoje dejanske odhodke za javne naložbe v raziskave in razvoj.]

Naslov II

Pravila za sodelovanje in razširjanje rezultatov

Poglavje I

Splošne določbe

Člen 20

Pravila Evropskega sklada za konkurenčnost

1. [Za namene te uredbe se uporabljajo člen 10(2) in (3) o prednostni obravnavi EU], člen 13 o uporabi predpisov o tajnih podatkih in občutljivih podatkih [ter člen 20 o pospešenem in ciljno usmerjenem ukrepanju za konkurenčnost iz Uredbe (EU) XXX [Evropski sklad za konkurenčnost]], razen če v tej uredbi ni določeno drugače.

Člen 21
Upravičenost

1. Merila za upravičenost se določijo za podporo doseganju splošnih in specifičnih ciljev iz člena 3 v skladu z Uredbo (EU, Euratom) 2024/2509 ter se uporabljajo za vse postopke dodeljevanja v okviru programa.
- 1a. Pri ukrepih v okviru programa lahko sodeluje vsak pravni subjekt, ne glede na kraj njegovega sedeža, in tudi pravni subjekti iz nepridruženih tretjih držav ali mednarodne organizacije, če so izpolnjeni pogoji iz te uredbe in vsi pogoji, določeni v programu dela.
2. V postopkih dodeljevanja v okviru neposrednega in posrednega upravljanja je lahko do podpore Unije upravičen eden ali več pravnih subjektov iz naslednjih kategorij:
 - (a) subjekti s sedežem v državah članicah;
 - (b) subjekti s sedežem v tretji državi, pridruženi programu;
 - (c) subjekti s sedežem v tretjih državah z nizkimi ali srednjimi dohodki, ki niso pridružene programu, ali, izjemoma, v drugih tretjih državah, ki niso pridružene programu, če je tretja država navedena v programu dela, ki ga je sprejela Komisija;
 - (d) subjekti s sedežem v tretjih državah, ki niso pridružene programu, kadar je financiranje takih subjektov bistveno za izvajanje ukrepa in prispeva k ciljem iz člena 3.

3. Razen v ustrezno utemeljenih primerih, ko je v programu dela določeno drugače, pravni subjekti, da bi bili upravičeni do sodelovanja pri ukrepih za dodelitev nepovratnih sredstev, oblikujejo konzorcij, v katerega so kot upravičenci vključeni vsaj trije pravni subjekti, ki so med seboj neodvisni in imajo sedeže vsak v drugi državi, kot sledi:
- (a) vsaj dva pravna subjekta imata sedeža v različnih državah članicah in
 - (b) vsaj še en pravni subjekt ima sedež v drugi državi članici ali tretji državi, pridružen programu.
4. Ukrepe pionirskih raziskav ERC, ukrepe EIC, ukrepe MSCA, ukrepe raziskav in usposabljanja ter ukrepe, katerih glavni cilj oziroma del cilja je izvajati predkomercialno naročanje ali naročanje inovativnih rešitev, lahko izvaja eden ali več pravnih subjektov, pod pogojem, da ima eden izmed njih sedež v državi članici ali tretji državi, pridružen programu.
5. Usklajevalne in podporne ukrepe lahko izvaja eden ali več pravnih subjektov, ki imajo lahko sedež v državi članici, tretji državi, pridružen programu, ali v izjemnih ustrezno utemeljenih primerih v tretji državi, ki ni pridružena programu.
6. V skladu s členom 136 Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 se za dobavitelje z visokim tveganjem skladno s pravom Unije iz varnostnih razlogov uporabljajo omejitve upravičenosti.
7. Za mednarodne evropske raziskovalne organizacije in pravne subjekte, ustanovljene v skladu s pravom Unije, se šteje, da imajo sedež v drugi državi članici in ne v državi članici, v kateri imajo sedež drugi pravni subjekti, ki sodelujejo pri ukrepu.

8. Pri ukrepih pionirskih raziskav ERC, ukrepih raziskav in usposabljanja ter kadar je tako določeno v programu dela ali razpisu za zbiranje predlogov, se šteje, da imajo mednarodne organizacije s sedežem v državi članici ali tretji državi, pridruženi programu, sedež v tej državi članici ali tretji državi, pridruženi programu. Za druge dele programa se šteje, da imajo mednarodne organizacije, ki niso mednarodne evropske raziskovalne organizacije, sedež v tretji državi, ki ni pridružena programu, razen če je v programu dela ali razpisu za zbiranje predlogov določeno drugače.
9. Dodatno k členu 168(2) in (3) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 lahko tretje države, pridružene programu, iz člena 9(1) in mednarodne organizacije, kjer je to ustrezno, sodelujejo v katerem koli mehanizmu javnega naročanja iz člena 168(2) in (3) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 in imajo od njega koristi. Pravila, ki se uporabljajo za države članice, se smiselno uporabljajo za sodelujoče tretje države, ki so pridružene programu, in mednarodne organizacije.
10. V postopkih dodeljevanja naslednje dejavnosti niso upravičene do financiranja:
- (a) dejavnosti, ki so prepovedane s pravom Unije, veljavnim mednarodnim pravom ali nacionalnim pravom v vseh državah članicah. V nobeni državi članici se ne financira raziskovalna, tehnološka ali predstavitvena dejavnost, ki je v tej državi članici prepovedana;
 - (aa) dejavnosti, ki se že v celoti financirajo iz drugih javnih sredstev na ravni EU, nacionalni in regionalni ravni ali iz zasebnih virov, razen prispevki Unije v okviru ukrepov iz člena 8(1);
 - (b) dejavnosti, usmerjene v kloniranje človeka za reproduktivne namene;
 - (c) dejavnosti za namene spreminjanja genetskega materiala človeških bitij, s katerimi bi take spremembe lahko postale dedne, razen raziskav v zvezi z zdravljenjem rakastih obolenj na gonadah;

- (d) dejavnosti za namene ustvarjanja človeških zarodkov izključno za raziskovalne namene, tehnološki napredek in predstavitvene dejavnosti ali za namen pridobivanja matičnih celic, vključno s prenosom jedra somatske celice;
- 10a. Raziskave človeških matičnih celic odraslih in zarodkov se lahko financirajo, odvisno od vsebine znanstvenega predloga in pravnega okvira zadevnih vključenih držav članic.
11. Poleg razlogov iz člena 132 Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 je postopke dodeljevanja in posledične pravne obveznosti mogoče preklicati, kadar cilji ukrepa verjetno sploh ne bodo doseženi ali ne bodo doseženi v določenih rokih. Preden se Komisija odloči za ukinitvev ukrepa, uporabi razčiščevalni postopek s koordinatorjem ukrepa in po potrebi v sodelovanju z neodvisnimi zunanjimi strokovnjaki. O takih primerih se obvesti programski odbor.
- 12a. Kadar je to primerno in ustrezno utemeljeno, se lahko v programu dela glede na cilje iz člena 3 te uredbe določijo podrobnejša merila za upravičenost.

Člen 21a

Varnost raziskav

1. Ukrepi, ki se izvajajo v okviru tega programa, so skladni z ustreznim pravom Unije, vključno z določbami o varnosti, nadzoru izvoza ter ukrepi proti nedovoljenemu prenosu znanja in tehnologije, da se zagotovi zaščita strateških interesov, varnosti in javnega reda Unije in njenih držav članic.

- 1a. Za zagotovitev varnosti raziskav in v skladu s členom 10(3) uredbe o Evropskem skladu za konkurenčnost se lahko v programu dela, kadar je to ustrezno in ustrezno utemeljeno, določijo omejitve upravičenosti v skladu s členom 136 [finančne uredbe], da se upoštevajo posebne zahteve politike ali narava in cilji ukrepa. Izjemoma se lahko v programu določijo omejitve za sodelujoče subjekte, omejitve glede izvršnih upravljavskih struktur ter omejitve glede lastništva in nadzora, ki udeležbo vseh ali določenih subjektov omejujejo na tiste subjekte, ki imajo izvršno upravljavsko strukturo, ter na lastništvo in nadzor s strani fizičnih ali pravnih oseb s sedežem v državah članicah in, kjer je ustrezno, drugih upravičenih državah. Vsaka omejitev sodelovanja pravnih subjektov s sedežem v pridruženih državah, ki so države članice EGP, mora biti skladna s pogoji Sporazuma o evropskem gospodarskem prostoru.
- 1b. Komisija zagotovi ustrezne okvir, postopke, smernice in podporo, da se zagotovi dosledna, sorazmerna in učinkovita uporaba zahtev glede varnosti raziskav v vseh fazah izvajanja programa, po potrebi vključno z vložnikovo varnostno samooceno in začetnim načrtom upravljanja varnosti z opredeljenimi morebitnimi varnostnimi problemi.
3. Komisija ali ustrezeni organ financiranja po potrebi izvede preglede varnosti raziskav in postopke nadzora ter preglede predlogov in ukrepov, ob katerih se zastavljajo vprašanja glede varnosti.
4. Pravni subjekti, ki sodelujejo pri ukrepu, po potrebi sprejmejo sorazmerne ukrepe za varnost raziskav skozi celoten življenjski cikel projekta. Ukrepi, ki niso skladni z varnostnimi pravili iz tega člena, se lahko zavrnejo ali kadar koli ukinejo.

Etika in raziskovalna integriteta

1. Izvedeni ukrepi so skladni z:
 - (a) ustreznim pravom Unije, nacionalnim in mednarodnim pravom, vključno z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah ter Konvencijo o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin in njenimi dodatnimi protokoli;
 - (b) etičnimi načeli (vključno z najvišjimi standardi raziskovalne integritete).
2. V postopkih dodeljevanja, opredeljenih v programu dela, pravni subjekti, ki sodelujejo v ukrepu, izpolnjujejo vse naslednje zahteve:
 - (a) zagotovijo etično samooceno v zvezi s ciljem, izvajanjem in verjetnim učinkom dejavnosti, vključno s potrditvijo in opisom skladnosti z odstavkom 1;
 - (b) zagotovijo potrditev, da bodo dejavnosti skladne z (i) evropskim kodeksom ravnanja za raziskovalno integriteto in (ii) svetovnim kodeksom ravnanja za pravična raziskovalna partnerstva ter da se ne bodo izvajale nobene dejavnosti, ki so izključene iz financiranja;
 - (c) v primeru dejavnosti, ki se izvajajo zunaj Unije, zagotovijo potrditev, da bi bile enake dejavnosti dovoljene v državi članici;
 - (d) za dejavnosti, ki uporabljajo človeške zarodne matične celice, zagotovijo podrobnosti o izdaji dovoljenj in nadzornih ukrepih, ki jih morajo izvesti pristojni organi zadevnih držav članic, oziroma podatke o etičnih soglasjih, ki jih je treba pridobiti pred začetkom zadevnih dejavnosti, kot je ustrezno;
 - (e) pred začetkom zadevnih dejavnosti pridobijo vsa soglasja ali druge obvezne dokumente od ustreznih nacionalnih ali lokalnih odborov za etiko ali drugih organov, kot so organi za varstvo podatkov, in te dokumente hranijo v spisu, da jih na zahtevo predložijo Komisiji ali ustreznemu izvajalskemu organu.

Poglavje II

Nepovratna sredstva

Člen 23

Razpisi za zbiranje predlogov

- 1. Vsebina razpisov za zbiranje predlogov za vse ukrepe se vključi v program dela.
- 1. Razpis za zbiranje predlogov ni potreben za usklajevalne in podporne ukrepe, ki:
 - (a) naj bi jih izvajali pravni subjekti, določeni v programu dela, ter
 - (b) ki ne spadajo v področje razpisa za zbiranje predlogov v skladu s členom 198, točka (e), Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509.
- 2. V programu dela se določijo razpisi za zbiranje predlogov, za katere se lahko podeli pečat odličnosti. Informacije v zvezi z vlogo in ocenjevanjem se lahko posredujejo zainteresiranim organom financiranja, če so bili sklenjeni dogovori o zaupnosti, razen če vložnik temu izrecno nasprotuje.
- 2a. Komisija in drugi organi financiranja po potrebi uporabijo dvostopenjski postopek predložitve in ocenjevanja, da bi poenostavili postopek prijave za upravičence, predvsem v okviru stebra II. Po potrebi se lahko anonimizirani predlogi ocenijo na prvi stopnji ocenjevanja.

Člen 24

Finančna sposobnost vložnikov

- 1. Poleg izjem, navedenih v členu 201(5) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509, se finančna sposobnost koordinatorja preveri le, če zahtevana finančna sredstva Unije za ukrep znašajo 1 000 000 EUR ali več.

2. Ne glede na odstavke 1, če obstajajo razlogi za dvom o finančni zmogljivosti vložnika, ali če obstaja večje tveganje zaradi sodelovanja v več tekočih dejavnostih, ki se financirajo iz programov Unije za raziskave in inovacije, se preveri tudi finančna zmogljivost drugih vložnikov ali koordinatorjev, tudi kadar so zahtevana finančna sredstva pod pragom iz odstavka 1.
3. Kadar za finančno zmogljivost strukturno jamči drug pravni subjekt, se preveri finančna zmogljivost tega drugega pravnega subjekta.
4. V primeru šibke finančne zmogljivosti vložnika je lahko njegovo sodelovanje pogojeno s predložitvijo izjave o solidarni odgovornosti subjekta, povezanega z upravičencem.
5. Prispevek v mehanizem vzajemnega zavarovanja iz člena 30 se šteje za zadostno jamstvo iz člena 155 Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509. Od upravičencev se ne zahteva ali se jim naložiti nobeno dodatno jamstvo ali poroštvo.

[Člen 25]

Merila za dodelitev in izbiro

1. Predlog se oceni na podlagi naslednjih meril za dodelitev:
 - (a) odličnost;
 - (b) učinek;
 - (c) kakovost in učinkovitost izvajanja.

V programu dela se določijo podrobnosti glede uporabe meril za dodelitev iz odstavka 1.

2. Z odstopanjem od odstavka 1 se za ocenjevanje v okviru ukrepov pionirskih raziskav ERC ter ukrepov raziskav in usposabljanja uporablja le merilo odličnosti iz točke (a) navedenega odstavka.]

Člen 26

Čas do dodelitve nepovratnih sredstev

1. Z odstopanjem od prvega pododstavka člena 197(2) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 se uporabljata naslednja roka:
 - (a) vsi vložniki se o izidu ocenjevanja njihovih vlog obvestijo najpozneje v petih mesecih od končnega roka za predložitev popolnih predlogov;
 - (b) sporazum o nepovratnih sredstvih se podpiše z vložniki najpozneje sedem mesecev od končnega roka za predložitev popolnih predlogov.
2. V programu dela se lahko določijo krajši roki od tistih iz odstavka 1, če to ne ogrozi kakovosti postopka ocenjevanja in dodeljevanja.
3. Poleg izjem iz člena 197(2), drugi pododstavek, Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 se lahko roka iz odstavka 1 tega člena podaljšata za ukrepe ERC, ukrepe, ki prejemajo podporo iz več komponent tega programa ali drugih programov Unije, in kadar se ukrepi predložijo v etično oceno, varnostni pregled ali ocene za zaščito konkurenčnosti Unije, vključno z njenimi strateškimi sredstvi in interesi.

[Člen 27

Stopnje financiranja

1. Za posamezni ukrep se uporablja enotna stopnja financiranja za vse dejavnosti, ki jih ta ukrep financira. Najvišja stopnja financiranja za posamezni ukrep se določi v programu dela.

2. Povrnjenih je lahko do 100 % skupnih upravičenih stroškov ukrepa v okviru Programa, razen za pridobitne pravne subjekte, katerim se lahko povrne do 70 % skupnih upravičenih stroškov. Izjemoma so do stopnje financiranja v višini do 100 % skupnih upravičenih stroškov upravičena MSP.]

Člen 28

Posredni stroški

1. Posredni upravičeni stroški znašajo 25 % skupnih neposrednih upravičenih stroškov, razen neposrednih upravičenih stroškov za sklepanje pogodb s podizvajalci, finančne podpore tretjim stranem ter vseh stroškov na enoto ali pavšalnih zneskov, ki vključujejo posredne stroške. Po potrebi se posredni stroški, vključeni v stroške na enoto ali pavšalne zneske, izračunajo z uporabo pavšalne stopnje iz prejšnjega stavka, razen pri stroških na enoto za notranje zaračunane stroške blaga in storitev, ki se izračunajo na podlagi dejanskih stroškov v skladu z običajno prakso stroškovnega računovodstva upravičenca.
2. Ne glede na odstavek 1 se lahko posredni stroški, če je to določeno v programu dela, prijavijo v obliki pavšalnega zneska ali stroškov na enoto.

Člen 29

Upravičeni stroški

1. Z odstopanjem od člena 193(2) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 se stroški sredstev, ki jih zagotovijo tretje strani v obliki prispevkov v naravi, štejejo za upravičene do višine neposrednih upravičenih stroškov tretje osebe.
2. Z odstopanjem od člena 195(2) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 se prihodki, ustvarjeni z valorizacijo rezultatov, ne štejejo za prihodke ukrepa.

- 2a. Pri prispevku Unije za ukrepe MSCA se ustrezno upoštevajo morebitni dodatni stroški upravičenca, povezani z materinskim dopustom, starševskim dopustom, bolniškim dopustom, posebnim dopustom ali spremembo organizacije gostiteljice ali spremembo družinskega statusa raziskovalca v času trajanja sporazuma o nepovratnih sredstvih.

Člen 30

Mehanizem vzajemnega zavarovanja

1. S to uredbo se ustanovi mehanizem vzajemnega zavarovanja, ki nadomesti in nasledi mehanizem vzajemnega zavarovanja, ustanovljen v skladu s členom 37 Uredbe (EU) 2021/695. Z mehanizmom vzajemnega zavarovanja se krijejo tveganje, povezano z neizterjavo zneskov, ki jih dolgujejo določeni upravičenci Obzorja Evropa v okviru neposrednega in posrednega upravljanja, ter vsa že obstoječa tveganja, krita v skladu s členom 37 Uredbe (EU) 2021/695.
2. Mehanizem vzajemnega zavarovanja upravlja Unija, zastopa pa jo Komisija, ki deluje kot pooblaščenka. Posebna pravila za izvajanje mehanizma vzajemnega zavarovanja določi Komisija z izvedbenim aktom.
3. Upravičenci prispevajo 5 % finančnih sredstev, ki jih je za ukrep namenila Unija. Na podlagi rednih preglednih ocenjevanj lahko Komisija ta prispevek poveča na največ 8 % ali zmanjša na manj kot 5 %. Prispevek se poravna z začetnim predhodnim financiranjem in se upravičencem povrne ob plačilu preostalega zneska. Ta prispevek ne presega zneska začetnega predhodnega financiranja.
4. Vsi finančni prihodki, ki jih ustvari mehanizem vzajemnega zavarovanja, in vsi izterjani zneski pomenijo zunanje namenske prejemke v smislu člena 21(5) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 za mehanizem vzajemnega zavarovanja. Če prihodki niso zadostni, se mehanizem vzajemnega zavarovanja ne uporabi za posredovanje, organ, ki dodeli nepovratna sredstva, pa vsak znesek izterja neposredno.

5. Komisija lahko po izvršitvi vseh nepovratnih sredstev, katerih tveganje krije mehanizem vzajemnega zavarovanja, izterja vse zneske iz tega mehanizma in ti za ta program ali program, ki ga bo nasledil, pomenijo zunanje namenske prejemke v smislu člena 21(5) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509.

Člen 31

Lastništvo rezultatov

1. Upravičenci so lastniki rezultatov, ki jih ustvarijo.
2. Rezultati so v skupni lasti dveh ali več upravičencev, če so jih ustvarili skupaj in ni mogoče:
 - (a) določiti zadevnega prispevka posameznega upravičenca ali
 - (b) ločiti rezultatov pri vlogi za zaščito.

Skupni lastniki se pisno dogovorijo o dodelitvi in pogojih uveljavljanja skupnega lastništva. Če ni dogovorjeno drugače, lahko vsak skupni lastnik tretjim stranem izda neizključne licence za valorizacijo rezultatov, ki so v skupni lasti (brez pravice do podeljevanja podlicenc), če druge skupne lastnike o tem vnaprej obvesti ter jim zagotovi pošteno in razumno nadomestilo. Skupni lastniki se lahko pisno dogovorijo, da bodo namesto skupnega lastništva uporabili drugačno ureditev.

3. Če imajo tretje strani, vključene v ukrep (vključno z osebjem), pravice do rezultatov, upravičenci zagotovijo, da se te pravice lahko uveljavljajo na način, ki je združljiv z njihovimi obveznostmi v zvezi s temi rezultati.
4. V ustrezno utemeljenih primerih lahko za prenos lastništva veljajo pogoji, določeni v programu dela ali sporazumu o nepovratnih sredstvih, vključno z zahtevo po prenosu vseh obveznosti v zvezi z rezultati.

Razširjanje in valorizacija rezultatov

1. Upravičenci upravljajo svoje rezultate v skladu z obveznostmi, določenimi v programu dela ali sporazumu o nepovratnih sredstvih. V okviru tega:
 - (a) zaščitijo svoje rezultate, če je to upravičeno, zlasti če imajo rezultati komercialni potencial ali so pomembni za varnost;
 - (b) omogočijo dostop do svojih rezultatov in podlag, če je to potrebno za izvajanje nalog v okviru ukrepa ali za valorizacijo rezultatov;
 - (c) si po najboljših močeh prizadevajo, da neposredno ali posredno valorizirajo svoje rezultate, tudi s prenosom ali izdajanjem licenc; če rezultati v določenem obdobju niso valorizirani, lahko Komisija določi instrumente in orodja, kot so tisti, namenjeni strategiji valorizacije iz poglavja III Uredbe (EU) XXX [Evropski sklad za konkurenčnost], ki jih upravičenci uporabijo, da pospešijo valorizacijo teh rezultatov;
 - (d) rezultate javno in na ustrezen način objavijo takoj, ko je to mogoče, pri čemer ohranijo zaupnost rezultatov, če je to potrebno zaradi zaščite rezultatov, varnostnih razlogov ali legitimnih interesov;
 - (e) upoštevajo prakse odprte znanosti, tudi z:
 - (i) zagotavljanjem odprtega dostopa do vseh recenziranih znanstvenih objav rezultatov;
 - (ii) odgovornim upravljanjem raziskovalnih podatkov v okviru ukrepa in drugih rezultatov, pri čemer upoštevajo načela „findability“ (podatke je mogoče najti), „accessibility“ (do njih je mogoče dostopati), „interoperability“ (so interoperabilni) in „reusability“ (jih je mogoče vnovič uporabiti) (načela FAIR), ter z zagotavljanjem odprtega dostopa do njih, razen če bi bilo to v nasprotju z veljavno zakonodajo in legitimnimi interesi, vključno s poslovnimi interesi, ali drugimi omejitvami;

- (f) razen če je v programu dela določeno drugače, pripravijo in redno posodabljaajo načrt za upravljanje svojih rezultatov, vključno s podatki;
- (g) dovolijo dostop do svojih rezultatov prosto plačila za razvoj, izvajanje in spremljanje svojih politik ali programov naslednjim subjektom:
 - (i) institucijam, organom, uradom ali agencijam Unije;
 - (ii) nacionalnim organom držav članic, če je tako določeno v programu dela ali sporazumu o nepovratnih sredstvih.

Člen 33

Predkomercialno naročanje in naročanje inovativnih rešitev

1. Ukrepi, financirani z nepovratnimi sredstvi, lahko zajemajo ali imajo za glavni cilj predkomercialno naročanje ali naročanje inovativnih rešitev. Ta naročila morajo izvesti upravičenci, ki so javni ali zasebni naročniki.
2. Postopki naročanja:
 - (a) kadar jih izvajajo javni naročniki: so skladni s pravili o konkurenci ter načeli preglednosti, nediskriminacije, enakega obravnavanja, dobrega finančnega poslovanja, sorazmernosti, z veljavnimi predpisi EU za zaščito strateške avtonomije Unije in regulativnimi zahtevami Unije za določene sektorje;
 - (b) kadar jih izvajajo zasebni naročniki: so skladni z načeli PDEU, pravili o konkurenci in veljavnim pogodbenim pravom, predpisi EU za zaščito strateške avtonomije Unije in regulativnimi zahtevami Unije za določene sektorje;
 - (c) lahko dovolijo oddajo več naročil v istem postopku (več izvajalcev);
 - (d) omogočijo oddajo naročil ponudnikom, ki dajo ekonomsko najugodnejšo ponudbo, ob zagotovitvi, da ni nasprotij interesov.

3. V primeru predkomercialnega naročanja se lahko postopek naročanja pospeši in lahko vključuje nakup prvih tovrstnih rešitev za poenostavitev in olajšanje izvajanja.
4. Posebni pogoji se lahko uporabljajo tudi za kraj izvedbe naročenih storitev ali gradenj ali uvedbe blaga ter za lastništvo rezultatov in dostop do njih. V okviru tega za predkomercialno naročanje velja naslednje:
 - (a) izvajalci so lastniki vsaj pravic intelektualne lastnine za rezultate, ki so jih ustvarili, medtem ko naročniki pridobijo vsaj dostop do rezultatov za lastno uporabo prosto plačila ter dostop do rezultatov prosto plačila za svoje sedanje in prihodnje izvajalce, da rezultate uporabijo za naročnike;
 - (b) v izrednih razmerah, ko izvajalci ne morejo zagotoviti zadostnih rešitev za zadovoljitev širšega povpraševanja na trgu EU, imajo naročniki pravico, da tretjim stranem na neizključni podlagi ter pod poštenimi in razumnimi pogoji podelijo pravico do komercialne uporabe rezultatov v korist naročnika in za širše trge ali pa to podelitev zahtevajo od izvajalcev;
 - (c) če izvajalci v določenem obdobju svojih rezultatov ne izkoristijo komercialno ali jih zlorabijo v nasprotju z javnim interesom, se lahko od njih zahteva, da lastništvo rezultatov prenesejo na naročnike v skladu s pogodbo o javnem naročanju.
5. Javna naročila, ki jih izvaja Komisija ali izvajalski organi, so lahko v obliki predkomercialnega naročanja ali javnega naročanja inovativnih rešitev. Ta javna naročila izvaja Komisija ali ustrezeni izvajalski organ v svojem imenu ali skupaj z javnimi naročniki iz držav članic in tretjih držav, pridruženih programu.

Poglavje III

Evropski svet za inovacije

Člen 34

Posebna pravila Evropskega sveta za inovacije

1. Nepovratna sredstva EIC v okviru Prehoda se lahko v skladu s členom 20(2), točka (a)(i), Uredbe (EU) XXX [Evropski sklad za konkurenčnost] in kot je določeno v programu dela, dodelijo brez razpisov za zbiranje predlogov na priporočilo vodje programa in na podlagi nasvetov neodvisnih zunanjih strokovnjakov ter v skladu z jasnimi in objektivnimi merili za namene nadaljnjega financiranja rezultatov, pridobljenih v okviru ukrepov, ki se financirajo iz tega programa in na podlagi Uredbe (EU) 2021/695 o programu Obzorje Evropa.
2. Pospeševalec EIC podpira samo posamezne upravičence, posamezna podjetja, v katera se vlaga in ki so MSP, med drugim zlasti zagonska podjetja in podjetja v razširitveni fazi, v ustrezno utemeljenih primerih pa tudi mala podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo.
3. Predloge za ukrepe v okviru Pospeševalca EIC lahko predloži eden ali več pravnih subjektov, ki nameravajo ustanoviti ali podpreti potencialnega prejemnika, s predhodnim soglasjem tega prejemnika. Če je ta prejemnik izbran za financiranje, se sporazum o nepovratnih sredstvih in naložbah podpiše samo z njim.
4. V primeru ukrepov kombiniranega financiranja se lahko upravičenec in podjetje, v katero se vlaga, razlikujeta v tem, da je lahko podjetje, v katero se vlaga, holding ali matična družba upravičenca.
5. Organi za financiranje, ki izvajajo programe Unije, ali nacionalni ali regionalni organi ali programi financiranja, ki jih je certificirala Komisija, lahko predlog na razpis v okviru Prehoda EIC ali Pospeševalca EIC predložijo neposredno, kadar so taki predlogi rezultat pregleda projekta iz ukrepa, ki se financira iz potrjenega organa ali programa financiranja, in pod pogoji, določenimi v programu dela EIC (shema EIC Plug in EIC Fast Track).

6. V primeru Pospeševalca EIC se tretje merilo za ocenjevanje iz člena 25(1) nadomesti s stopnjo tveganosti ukrepa, kakovostjo in učinkovitostjo izvajanja ter potrebo po podpori Unije.
7. Naložbe se izvedejo v podjetja, nezmožna pridobiti bančno financiranje, in skupaj s sovlaganji drugih zasebnih vlagateljev. Kadar pa taka podpora ni v celoti zagotovljena iz Evropskega sklada za konkurenčnost ali kadar podjetja ne najdejo zasebnih sovlagateljev v Uniji ali so dobičkonosna le zunaj EU, se lahko podpora za te naložbe zagotovi v izjemnih in ustrezno utemeljenih primerih, da se zaščitijo strateški interesi Unije.
8. Z odstopanjem od člena 212(2), točka (a), Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 se pogoji glede ekonomske upravičenosti ne uporabljajo za naložbene ukrepe v okviru Pospeševalca EIC.

Z odstopanjem od prvega, drugega in četrtega pododstavka člena 212(3) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 se prihodki, povračila in izterjave iz ukrepov lastniškega kapitala sklada EIC, ki se financirajo na podlagi te uredbe in njenih predhodnikov, uporabijo za zagotavljanje podpore Unije za ukrepe lastniškega kapitala sklada EIC. Z odstopanjem od točke (f) člena 21(3) in v skladu s členom 21(5) Uredbe (EU, Euratom) 2024/2509 ta sredstva predstavljajo zunanje namenske prejemke za ta program.

9. Ukrepi kombiniranega financiranja se začasno prekinejo, spremenijo ali, če je to ustrezno utemeljeno, ukinejo, če niso doseženi merljivi mejniki ali če upravičenec brez ustrezno utemeljenega razloga zavrne podporo za naložbe.
10. Sklad EIC lahko izjemoma dodeli nadaljnje naložbe le v enem od naslednjih dveh primerov:
 - (a) če je to potrebno za zaščito strateških sredstev, interesov, avtonomije ali varnosti Unije ali
 - (b) če se nadaljnji krogi financiranja ne bi izvedli ali bi bili brez nadaljnje naložbe EIC izvedeni pod precej manj ugodnimi pogoji.

11. V programu dela EIC se lahko določijo dodatne omejitve glede dodelitve nadaljnje podpore, zlasti glede obsega te podpore. Programski odbor je ustrezno in pravočasno obveščen o taki nadaljnji podpori.

Člen 35

Razveljavitev

Uredba (EU) 2021/695 se razveljavi z učinkom od 1. januarja 2028.

Člen 36

Prehodne določbe

1. Ta uredba do zaključka zadevnih ukrepov ne vpliva na njihovo nadaljevanje ali spremembo na podlagi Uredbe (EU) 2021/695, ki se še naprej uporablja za zadevne ukrepe do njihovega zaključka.
2. Iz finančnih sredstev za program se lahko krijejo tudi stroški tehnične in upravne pomoči, potrebne za zagotovitev prehoda med programom in ukrepi, sprejetimi na podlagi predhodnega akta, tj. Uredbe (EU) 2021/695.

Člen 37

Začetek veljavnosti in uporaba

Ta uredba začne veljati dvajseti dan po objavi v Uradnem listu Evropske unije.

Uporablja se od 1. januarja 2028.

Ta uredba je v celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v vseh državah članicah.

V Bruslju,

Za Evropski parlament

Za Svet

predsednica

predsednik/predsednica
